

รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ สุขภาวะและกัญชาทางการแพทย์ของโลก
Thailand Development to be Hub of World Class
of Wellness Tourism, Health and Medical Cannabis

จัดทำโดย กลุ่มที่ GP 01 รุ่นที่ 97

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project)

เรื่อง การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ สุขภาวะและกัญชาทางการแพทย์ของโลก

Thailand Development to be Hub of World Class of Wellness Tourism,
Health and Medical Cannabis

จัดทำโดย กลุ่มที่ GP 01 รุ่นที่ 97

1. นายวิสุทธ์	ฉัตรานฉัตร
2. นางสาวกชรัตน์	สุรวิชัย
3. นางสาวมิ่งขวัญ	บุญโภคัย
4. นางอุบล	มากอง
5. นายไพจิตร	แสงทอง
6. นายวรชาติ	พวงเงิน
7. นายเกียรติปราโมทย์	ฉายศรี
8. นายทิพเมษฐ์	สังขวรรณะ
9. นายชาญชัย	แสนจันทร์
10. นางจุฬารัตน์	มณีเสถียรรัตน

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2566

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

.....
วัชรวิชญ์ กิรติดุสิตโรจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
สุรพันธ์ ปุสสเด็จ
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษากลุ่ม เรื่อง “การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก” ได้ศึกษาความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากเป็นหนึ่งในรายได้สำคัญที่นำมาซึ่งการจ้างงาน โดยมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมดังกล่าวในปี 2562 ถึง 4.3 ล้านคนจากทั้งหมด 37.6 ล้านคน หรือร้อยละ 11.61 ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นการจ้างงานด้านการบริการเชิงสุขภาพอยู่ที่ 530,000 คน เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพถึง 12.5 ล้านคนต่อปี อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบการจัดอันดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ Global Wellness Institute แล้วพบว่า ในกลุ่มประเทศแถบเอเชีย ประเทศไทยยังคงเป็นรองจีนเกาหลีใต้ และอินเดีย โดยประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจเชิงสุขภาพในปี ค.ศ. 2017 อยู่ที่ 33.74 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดอยู่ในลำดับที่ 23 ของโลก แต่ปี ค.ศ. 2020 ขนาดเศรษฐกิจลดลงเหลือ 29 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในลำดับที่ 24 ของโลก ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีจุดแข็งที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเดินทางมาใช้บริการทางดำเนิน เช่น ค่ารักษาพยาบาลที่ถูกกว่า มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ทำให้คณะผู้ศึกษาเห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาและขับเคลื่อนให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ สุขภาวะ และแพทย์แผนไทยที่เน้นกัญชาทางการแพทย์ ในระดับโลก

การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลกได้นั้น คณะผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางที่จะพัฒนาประเทศไทยตามเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และกิจกรรมที่เชื่อมโยงกันไว้ดังนี้

เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย (1) ประเทศไทยต้องมีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น ขยายตัวร้อยละ 8 ในปี 2566-2570 (2) อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยขึ้นเป็นอันดับที่ 1 ของโลก ในระยะเวลา 5 ปี ในปี 2566-2570 และ (3) อัตราการจ้างงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีจำนวนไม่น้อยกว่า 540,000 ราย

เป้าหมายรอง ประกอบด้วย (1) การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (2) การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับโลก (3) การยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย” (4) การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญา (5) การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก (6) การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ (7) การยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

กิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง รวม 17 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างผู้ประกอบการให้เป็นผู้มืออาชีพสู่สากลในด้านธุรกิจสุขภาพ โดยการจัดหลักสูตรผู้ประกอบการมืออาชีพด้าน wellness ยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการรายเดิม

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำกลยุทธ์ด้านการตลาด เช่น การจัด Road Show ในต่างประเทศ การตั้ง Brand Ambassador และการใช้ผู้ทรงอิทธิพล Influencer ชาวไทยที่มีชื่อเสียงระดับโลก

กิจกรรมที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสีเขียว โดยส่งเสริมสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการท่องเที่ยว (carbon footprint)

กิจกรรมที่ 4 การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์ และการนวดไทย

กิจกรรมที่ 5 การพัฒนากฎหมายเพื่อป้องกันการนำกัญชาไปใช้ในทางที่ผิด

กิจกรรมที่ 6 การจัดตั้งและส่งเสริมกลุ่มแปลงใหญ่สมุนไพรเพื่อการผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน

กิจกรรมที่ 7 การส่งเสริมการขายการผลิตและการใช้ประโยชน์สมุนไพรในชีวิตประจำวันในลักษณะกินอาหารเป็นยา เพื่อเสริมสุขภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย

กิจกรรมที่ 8 การจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการ Reskilling และ Upskilling ให้แก่บุคลากรในธุรกิจด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

กิจกรรมที่ 9 การจัดหลักสูตรการศึกษาสายอาชีพ ด้านการแพทย์เชิงสุขภาพที่สามารถเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิต เพื่อให้บุคลากรในธุรกิจด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาสายอาชีพ

กิจกรรมที่ 10 การกำหนดกรอบพนักงานราชการชั่วคราวในตำแหน่งคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อทดแทนอัตราข้าราชการที่มีจำกัด และการพัฒนาโปรแกรมเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขของหน่วยงานภาครัฐในลักษณะ single database program

กิจกรรมที่ 11 การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั่วคราวสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ชาวต่างชาติ เพื่อแก้ปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ

กิจกรรมที่ 12 การสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน ประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน

กิจกรรมที่ 13 การส่งเสริมการจัดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ (Quadrant) ของ OTOP ตามศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิต โดยจัดทำหลักสูตรส่งเสริมการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ผ่านช่องทาง Online และ Onsite

กิจกรรมที่ 14 การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกัญชาทางการแพทย์ให้เป็นระบบท่องเที่ยวอัจฉริยะในระดับสากล

กิจกรรมที่ 15 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ Andaman Wellness Corridor และเส้นทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักไปเมืองรอง

กิจกรรมที่ 16 การกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ

กิจกรรมที่ 17 การบูรณาการยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับแรก ประกอบด้วย 1. การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยการสร้าง และผลักดัน Branding การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย การรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding) มุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ด้าน Wellness และรายเดิมให้มีความเป็นมืออาชีพระดับสากล การจัดมหกรรมการท่องเที่ยวในการพบปะระหว่างผู้ประกอบการไทย และผู้ประกอบการต่างประเทศ (International Wellness Trade Fair) การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) นำเสนอแฟกเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบครบวงจร 2. การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย” โดยการสร้างการรับรู้ในระดับโลก การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผ่านศิลปินที่มีชื่อเสียง ตลอดจนสร้างครูนวดไทยให้เป็นที่ยอมรับ และนักท่องเที่ยวนสามารถเข้ารับบริการได้ทั่วโลกซึ่งผู้ประกอบการนวดไทย ต้องมีใบอนุญาต (License) “นวดไทย” เท่านั้น 3. การสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก โดยสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาด้าน wellness ในเขต EEC เพื่อเป็นศูนย์นำร่องผลิตกำลังคนตามความต้องการของสถานประกอบการเชิงสุขภาพ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ด้าน wellness สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพิ่มโอกาสในการแข่งขันระดับภูมิภาค หรือระดับโลก

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project) เรื่อง การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะและกัญชาทางการแพทย์ของโลก Thailand Development to be Hub of World Class of Wellness Tourism, Health and Medical Cannabis เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประจำปี 2566 รายงานฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยได้รับความรู้จากท่านอาจารย์และวิทยากรทุกท่านที่มีความรู้ ประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลายในแต่ละสาขาอาชีพ และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวความคิด ประสบการณ์ ระหว่างการทำกิจกรรม การทำงานร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการศึกษา ทำให้เกิดการบูรณาการงาน แนวคิดใหม่ๆ ร่วมกัน และต่อยอดแนวความคิดที่ดีที่มีอยู่ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ อีกทั้งคณะผู้ศึกษาได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน ที่ได้สละเวลา แรงกายแรงใจ ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานกลุ่มฉบับนี้ ให้ความ สอดคล้องตรงประเด็น และครอบคลุมหลักการที่สำคัญต่างๆ รวมถึงคำแนะนำแนวทางในการเขียนให้ สามารถอ่านเข้าใจง่าย ตลอดจนการได้รับโอกาสและการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาของคณะผู้ศึกษามา ด้วยดีตลอดระยะเวลาการศึกษา

คณะผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะ ดร.วัชรวิชญ์ กิรติดุสิตโรจน์ อาจารย์ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร และอาจารย์สุรพันธ์ ปุสเสด็จ คณะที่ปรึกษา สำนักงาน ก.พ. คุณหมอฉัตรวิชัย พวงมาลัย แห่งบ้านหมอซอนที่กรุณาให้คณะผู้ศึกษาดูงานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ผู้อำนวยการกอง ยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่สนับสนุนข้อมูลประกอบการรายงาน ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกอบรมทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งคณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงาน การศึกษาของกลุ่มจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะและกัญชาทางการแพทย์ของโลก และสามารถนำผลการศึกษาย้ายผลการศึกษาและพัฒนาให้ ประเทศไทย เป็นที่หนึ่งของโลก สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ต่อไป

คณะผู้ศึกษา กลุ่มที่ 1

30 พฤษภาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
1. สภาพทั่วไปของปัญหา	1
2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต	10
3. แนวทางแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนา	16
4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ	26
5. สรุปในภาพรวม	31
บรรณานุกรม	34
ภาคผนวก	36
คณะผู้จัดทำ	37

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 3 ประเทศ	13
ตารางที่ 2 กิจกรรมขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย 17 มิติ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานรองในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย	27

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	สัดส่วน GDP รวมของประเทศเปรียบเทียบกับรายได้จากการท่องเที่ยวไทย	1
ภาพที่ 2	จำนวนผู้เยี่ยมเยือนของไทย ปี พ.ศ.2557-2563	3
ภาพที่ 3	จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของไทย ปี พ.ศ.2557-2563	3
ภาพที่ 4	เป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ	4
ภาพที่ 5	ทิศทางของโลกในอีก 10 ปีข้างหน้า ค.ศ. 2023 ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย	7
ภาพที่ 6	Scenarios : International Tourist Arrivals	10
ภาพที่ 7	การวิเคราะห์ SWOTs Analysis ของประเทศไทยต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	11
ภาพที่ 8	การวิเคราะห์ TOWS Matrix	12
ภาพที่ 9	ความเชื่อมโยงของ Value Chain	17
ภาพที่ 10	ความเชื่อมโยง แผนทั้ง 3 ระดับในการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยว	19
ภาพที่ 11	Blueprint for Change: เป้าหมายรองสู่เป้าหมายหลัก โดยบูรณาการหน่วยงานตลอดห่วงโซ่ Value Chain	25
ภาพที่ 12	สรุปภาพรวมการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	31
ภาพที่ 13	การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอ ในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ (GP)	32

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิภาพที่ 1	กราฟเปรียบเทียบการ Wellness Economy Sector ระดับโลกของ 3 ประเทศ	5
แผนภูมิภาพที่ 2	Scenario Analysis ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2553-2566 และแนวโน้มปี พ.ศ. 2566-2573	12

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

Application	แอปพลิเคชัน ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ที่ออกแบบมาสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เครื่องคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่อื่นๆ
BCG Model	Bio-Circular-Green Economy Model โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว แนวคิดการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curves) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
Carbon Footprint	คาร์บอนฟุตพริ้นท์ ปริมาณการปล่อยและดูดกลับก๊าซเรือนกระจก ที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์หรือบริการตลอดวัฏจักรชีวิต หรือจากกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กร วัดรวมอยู่ในรูปของตัน (กิโลกรัม) ของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า
Global MTI ranking	การจัดอันดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลก จากปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีอยู่เดิม และคุณภาพของการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
Nuads Thai	นวดไทย การนวดชนิดหนึ่งในแบบไทย ซึ่งเป็นศาสตร์บำบัด และรักษาโรคแขนงหนึ่งของการแพทย์แผนไทย
SOLOMO	พฤติกรรมการทำอะไร “ร่วมกัน”
UNWTO	องค์การการท่องเที่ยวโลก คือ องค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมและการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศ
Wellness Tourism	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การท่องเที่ยวที่ในลักษณะการเข้ามาดูแลสุขภาพพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในทริปด้วย
สารสกัดกัญชา	สาร Tetrahydrocannabinol หรือ THC เป็นกลุ่มสารแคนนาบินอยด์
ชนิด THC	(Cannabinoid) ที่พบในพืชกัญชา
กลุ่มประเทศ CLMV	ประเทศ กัมพูชา ลาว สหภาพเมียนมาร์ และเวียดนาม
การแพทย์แผนไทย	การประกอบโรคศิลปะตามความรู้หรือตำราแบบไทยที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง
กัญชาทางแพทย์	สิ่งที่ได้จากการสกัดพืชกัญชา เพื่อนำสารสกัดที่ได้มาใช้ทางการแพทย์และการวิจัยไม่ได้หมายรวมถึงกัญชาที่ยังคงสภาพเป็นพืช หรือส่วนประกอบใดๆ ของพืชกัญชา

สุขภาวะ หรือ สุขภาพ	ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรโดยมีค่าตอบแทน

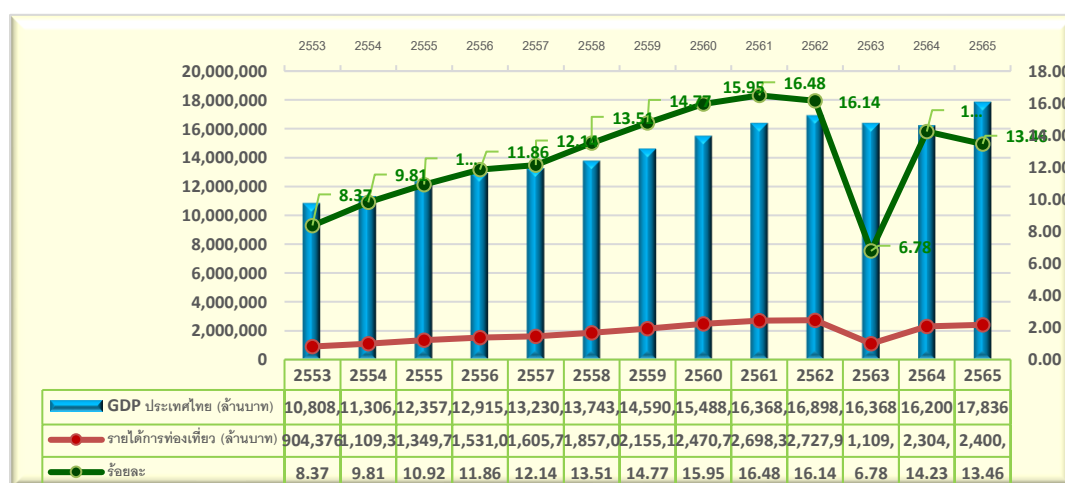
การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะและวิถีสุขภาพการแพทย์ของโลก

1. สภาพทั่วไปของปัญหา

1.1 ความสำคัญ สภาพปัญหา และมิติท้าทายเพื่อบรรลุเป้าหมาย

1.1.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือสำคัญในการฟื้นฟูขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลต่อรายได้ของประเทศและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน กอปรกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก เน้นมาตรฐานและคุณภาพระดับสากล โดยคงรักษาไว้ซึ่งจุดเด่นด้านอัตลักษณ์ความเป็นไทย ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยจึงมีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ กระแสเงินตราไหลเวียนภายในประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมและขนส่ง รวมถึงการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุน (อ้างอิงจากบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA) โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 มีสัดส่วน 8.37% จนถึงปี พ.ศ. 2562 เพิ่มสูงขึ้นถึง 16.48% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ข้อมูลสัดส่วน GDP รวมของประเทศไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สัดส่วน GDP รวมของประเทศไทยเปรียบเทียบกับรายได้จากการท่องเที่ยวไทย

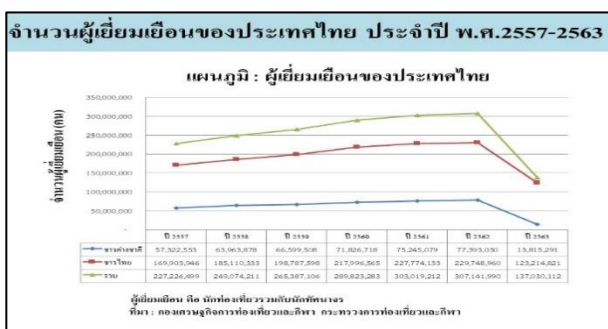
นอกจากนี้ การจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ในห้วงปี พ.ศ.2562 มีถึง 4.3 ล้านคน จากการจ้างงานทั้งหมด 37.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.61 กระจายอยู่ในแรงงานต่างๆ อาทิ การบริการ โรงแรมและที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านตัวแทนบริษัทนำเที่ยว การขนส่งผู้โดยสาร ทางกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ การบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น เสริมสวย

ซักรีด เป็นต้น โดยตัวเลขการจ้างงานด้านการบริการเชิงสุขภาพของประเทศไทยในปี พ.ศ.2562 อยู่ที่ 530,000 คน มาจากการใช้บริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12.5 ล้านคนต่อปี สร้างรายได้ 409,200 ล้านบาท และนโยบายการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2565 ให้ความสำคัญกับตลาดที่มีค่าใช้จ่ายสูงอย่าง Medical Tourism และ Health and Wellness Tourism ซึ่งมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้นและจะเป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายสูงถึง 80,000 ถึง 120,000 บาท ทั้งนี้ มูลค่าตลาดรวมธุรกิจสุขภาพทั่วโลกมีศักยภาพการเติบโตที่โดดเด่นโดยในปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่า 4.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เติบโต 6.4% ทุกปีติดต่อกันมา 10 ปี ขณะที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกมีมูลค่า 2.9 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมูลค่าของ Wellness Tourism ประมาณ 7 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ (ธนาคารกรุงเทพ, 26 กันยายน 2565)

จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) ของไทยได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องด้วยระบบดูแลสุขภาพของไทยติดอันดับ Top 5 ของโลก และมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ต่อประชากรต่ำที่สุดใน 10 ประเทศ โดยไทยได้รับการยอมรับในด้านการดูแลสุขภาพที่ดี หรือมีความมั่นคงทางสุขภาพสะท้อนจาก Global Health Security (GHS) Index 2021 ซึ่งเป็นช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยไทยอยู่ในอันดับ 5 ของโลก และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย ด้วยความพร้อมในการรับมือการแพร่ระบาดรวมทั้งระบบสาธารณสุขและการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ ในมุมมองค่ารักษาพยาบาล พบว่า ไทยยังมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ต่อประชากรต่ำที่สุดใน 10 ประเทศ โดยเฉลี่ยรายละ 296 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ขณะที่เกาหลีใต้อยู่ที่อันดับ 9 ด้วยค่าใช้จ่าย 3,406 ดอลลาร์สหรัฐ

1.1.2 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

วิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่แพร่ระบาดจากประเทศจีนสู่หลายประเทศทั่วทุกภูมิภาคของโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกต้องหยุดชะงักลงไปชั่วคราวและจากรายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) พบว่า การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกหดตัวลงมากที่สุดในช่วงไตรมาส 2 ของปี พ.ศ.2563 โดยหดตัวลงถึงร้อยละ 97.0 ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์นี้อย่างมากเช่นกัน โดยในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ในช่วงของวิกฤตโควิด-19 ปี ในปี พ.ศ. 2563 พบว่า จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติลดลงกว่าครึ่งจากปี พ.ศ. 2562 ถึงร้อยละ -55.39 สำหรับด้านรายได้รายการท่องเที่ยวของปี พ.ศ. 2557-2562 ก่อนเกิดวิกฤตโควิด-19 นั้น พบว่ามีจำนวนรายได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีจนถึงปี พ.ศ. 2562 และรายได้หดตัวลงเนื่องจากวิกฤตโควิด-19 ในปี พ.ศ. 2563 (จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนของประเทศไทย ปี พ.ศ.2557-2563) ดังภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 2 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนของไทย ปี พ.ศ.2557-2563

ภาพที่ 3 จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของไทย ปี พ.ศ.2557-2563

ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย ส่งผลให้คนทั่วโลกให้ความสำคัญในด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงมีการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพิ่มขึ้นเช่นกัน เมื่อกกล่าวถึง “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism)” หมายถึง การท่องเที่ยวที่ในลักษณะการเข้ามาดูแลสุขภาพ พักผ่อนหย่อนใจ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในทริปด้วย ซึ่ง Global Wellness Institute คาดว่า อุตสาหกรรมสุขภาพของโลกจะเติบโตเฉลี่ย 7.5% ระหว่างปี พ.ศ. 2566-2568 จะมีมูลค่ารวมสูงถึง 6.99 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2568 โดยปัจจุบันไทยได้รับการจัดอันดับ 1 ในการเป็นจุดหมายด้านการพักผ่อนเพื่อสุขภาพ (Wellness Retreat 2020, www.slingo.com) อันดับ 5 ประเทศที่มีการดูแลสุขภาพที่ดี (Global Health Security Index 2021) และอันดับ 5 ประเทศที่มีอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรม (Culture Heritage Influence 2021, นิตยสาร CEO World) สาขาทูริจที่ไทยมีศักยภาพ มีสัดส่วนในตลาดโลกสูง ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งไทยมีสัดส่วนในตลาดโลกคิดเป็น 1.08% ขณะที่ตลาดโลกเติบโต 10.2% (คาดการณ์มูลค่าตลาดโลกปี 2568 อยู่ที่ 1,127.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ) โดยคาดว่า จะเร่งตัวสูงขึ้นมากในช่วงหลังเปิดการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ จึงเป็นสาขาที่ควรให้ความสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การขยายตลาดของไทยต่อไป นอกจากนี้ สาขาที่ตลาดมีขนาดเล็กแต่ไทยมีความโดดเด่น และมีสัดส่วนในตลาดโลกสูง ได้แก่ สปา สัดส่วนไทยในตลาดโลกอยู่ที่ 1.55% ตลาดโลกเติบโต 7.0% คาดการณ์มูลค่าตลาดโลกปี พ.ศ.2568 อยู่ที่ 150.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ แม้สปาจะมีมูลค่ารวมในตลาดโลกน้อย โดยมีสัดส่วนเพียง 1.54% และ 2.12% ของตลาดโลก ในปี พ.ศ.2563 และ 2568 ตามลำดับ แต่มีสัดส่วน 3.59% ของตลาดในประเทศไทย ซึ่งเป็นโอกาสที่ไทยสามารถพัฒนาอัตลักษณ์เป็นจุดขายที่เจาะกลุ่มเฉพาะด้านได้ ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพตามเป้าหมายให้ได้

1.1.3 มิติท้าทายเพื่อบรรลุเป้าหมาย

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ได้คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2573 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางทั่วโลก 1.8 พันล้านคน หรือขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี จึงนับเป็นโอกาสที่ดีของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการแพทย์แผนไทย โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ที่เน้นการยกระดับคุณภาพการบริการให้ได้มาตรฐานสากล ทั้งสถานประกอบการและผู้ให้บริการ ครอบคลุมธุรกิจสปาและบริการเสริมความงาม นวดแผนไทย โยคะ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สถานพักผ่อน เน้นการสร้างสรรคการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

รูปแบบใหม่บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มี โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในการให้บริการที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทยให้มีมาตรฐานระดับสากล รวมทั้งส่งเสริมตลาดทางการแพทย์ที่ไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ศัลยกรรมเสริมความงาม เป็นต้น ซึ่งมีเป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว ดังภาพที่ 4

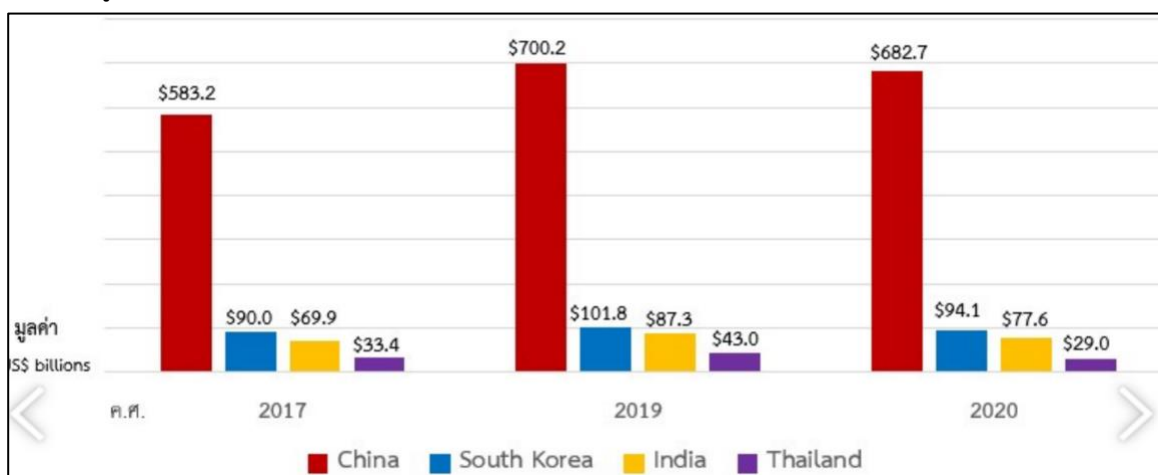
เป้าหมายและตัวชี้วัด		ค่าเป้าหมาย			
เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
		๑. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ ๕	ขยายตัว ร้อยละ ๘
๒. อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย	อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย โดย Global Wellness Institute ดีขึ้น	อันดับที่ ๑๒	อันดับที่ ๑๐	อันดับที่ ๘	อันดับที่ ๗
๓. สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น	อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว (เฉลี่ยร้อยละ)	เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕	เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๗	เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐

ภาพที่ 4 เป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ

สำหรับการเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพทั่วโลกโดยการจัดอันดับของ Global Wellness Institute ในปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพ สูงเป็นอันดับ 10 ของโลก (จีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา สเปน เม็กซิโก มาเลเซีย เวียดนาม ชิลี และไทย) ภายใน 3 ปี จำนวนการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 2.7 ล้านครั้ง เติบโตเฉลี่ย 3 ปี อยู่ที่ 13.1% และในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยยังเป็นอันดับ 3 ของตลาดสุขภาพในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ทั้งนี้ ปัจจัยบ่งชี้ที่สถาบัน Global Wellness Institute ใช้ในการจัดอันดับ Wellness Economy Profile ของประเทศต่างๆ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภคใช้ในปัจจัยบ่งชี้จำนวน 11 ปัจจัย ดังนี้ (1) การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โภชนาทางอาหาร (2) การดูแลสุขภาพส่วนบุคคลและความงาม (3) กิจกรรมทางกายภาพ (4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5) ระบบสาธารณสุข การป้องกัน และการแพทย์แผนโบราณ (6) อสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพ (7) การบำบัดสุขภาพทางจิตใจ (8) การดูแลสุขภาพในรูปแบบแผนโบราณ (9) การส่งเสริมสุขภาพให้แก่ลูกจ้างในองค์กร (10) สถานบำรุงสุขภาพประเภทสปา และ (1) การออนเซ็น หรือบ่อน้ำแร่ หรือน้ำพุแร่

เมื่อเปรียบเทียบเศรษฐกิจเชิงสุขภาพของประเทศไทยกับประเทศจีน เกาหลีใต้ และอินเดีย จากการจัดอันดับของ Global Wellness Institute ของปี ค.ศ.2017, 2019 และ 2020 ที่ปรากฏในรายงานประจำปี ค.ศ. 2022 แล้ว ปรากฏว่า ประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจเชิงสุขภาพในปี ค.ศ.2017 อยู่ที่ 33.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดอยู่ในลำดับที่ 23 ของโลก แต่ในปี ค.ศ. 2020 ขนาดเศรษฐกิจลดลงเหลือ 29 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในลำดับที่ 24 ของโลก ในขณะที่จีนยังคงลำดับที่ 2 อยู่ที่ 583.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2017 และ

682.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2020 ในส่วนของประเทศเกาหลีใต้มีขนาดของเศรษฐกิจเชิงสุขภาพ อยู่ที่ 90 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ.2017 จัดอยู่ในลำดับที่ 9 ของโลก และในปี ค.ศ. 2020 มีลำดับขนาดของเศรษฐกิจเชิงสุขภาพ อยู่ที่ 94.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเพิ่มขึ้นอยู่ในลำดับที่ 8 สำหรับประเทศอินเดีย มีการเพิ่มขึ้นของลำดับขนาดของเศรษฐกิจเชิงสุขภาพ เช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้ โดยในปี ค.ศ. 2017 อยู่ในลำดับที่ 13 ที่จำนวน 69.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2020 เป็นลำดับที่ 12 อยู่ที่ 77.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ดังภาพแผนภูมิที่ 1

ภาพแผนภูมิที่ 1 กราฟเปรียบเทียบมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสุขภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีใต้ อินเดีย และไทย

ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีประเด็นท้าทาย 7 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- มิติท้าทายที่ 1 การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding)
- มิติท้าทายที่ 2 การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับโลก
- มิติท้าทายที่ 3 การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย”
- มิติท้าทายที่ 4 การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออกยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว
- มิติท้าทายที่ 5 การเตรียมการสนับสนุนการจัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก
- มิติท้าทายที่ 6 การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆ
- มิติท้าทายที่ 7 การยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

1.2 จากอดีตถึงปัจจุบัน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยได้รับความนิยมและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต และก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า คนส่วนใหญ่สนใจแค่ป่วยแล้วไปโรงพยาบาลเท่านั้น แต่จากการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้คนสนใจป้องกันตนเองไม่ให้ป่วยมากขึ้น ไม่ใช่แค่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่รวมถึงคนรุ่นใหม่ด้วย ทำให้ผู้คนหันมารักสุขภาพตัวเองมากขึ้น และจากการประเมินของ Global Wellness Institute พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะกลับมาเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยเติบโตเฉลี่ยสูงถึงปีละ 20.9% และมูลค่าสาขานี้จะทะลุ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปีพ.ศ. 2567 ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ คือ ธุรกิจสปา - นวดไทย ติดอันดับ 16 ของโลก และติดอันดับ 5 ในภูมิภาคเอเชีย ด้วยปัจจัยสนับสนุนหลัก 3 ประการ คือ (1) การขยายตัวของชนชั้นกลางทั่วโลกที่มีระดับรายได้ที่สูงขึ้นซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายด้านท่องเที่ยวมากขึ้น (2) ผู้บริโภคทั่วโลกหันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพของตนเองมากขึ้น ซึ่งถูกกระตุ้นจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases, NCDs) และความเครียดจากการทำงาน และ (3) เทรนด์การท่องเที่ยวที่นิยมการสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม จากข้อมูลปี พ.ศ.2562 พบว่า กลุ่ม Medical Tourism มีนักท่องเที่ยวเข้าไทย 3.6 ล้านคน/ครั้ง สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 41,000 ล้านบาท ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไปยังธุรกิจอื่นๆ แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลให้มีสถานประกอบการสปา-นวด หายไปจากตลาดบางส่วน แต่เมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลาย ธุรกิจสปา-นวด จะเป็นธุรกิจที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวที่กำลังกลับเข้ามา ซึ่งการบริการนวดสปาของไทยเป็นกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยองค์การยูเนสโกให้ขึ้นบัญชี "นวดไทย" (Nuad Thai, traditional Thai massage) เป็นตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ และกล่าวไว้ว่า "นวดไทยเป็นศาสตร์และศิลป์พัฒนามาจากภูมิปัญญาในการรักษาโรคแบบดั้งเดิมของไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีระบบแบบแผน นวดไทยช่วยบำบัดอาการป่วยต่างๆ โดยไม่ใช่ยาแต่อาศัยการนวดตามจุดต่างๆ ของร่างกายเพื่อปรับสมดุลและโครงสร้างของร่างกายเพื่อรักษาโรคที่เชื่อว่าเกิดจากเลือดลมตาม "เส้น" ไม่ไหลเวียน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนายกระดับมาตรฐานสถานประกอบการสปา - นวด ให้มีเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล โดยจัดให้มีมอบรางวัลขึ้นทุกปีเพื่อรับรองมาตรฐานระดับสากลให้แก่สถานประกอบการ แบ่งเป็นรางวัล Thai World Class Spa รางวัล Nuad Thai Premium และรางวัล Thailand's Best Wellness Care Awards แก่กิจการเวลเนสที่ผ่านการประเมินคุณภาพและการบริการดีเลิศระดับเพชร (Diamond level) ให้แก่ ชีวาศรม อินเตอร์เนชั่นแนล เฮลท์ รีสอร์ท

นอกจากนี้ แนวโน้มของโลกในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า(ค.ศ.2030) ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของประชากรที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น การใช้วิถีชีวิตในรูปแบบใหม่ สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อมลพิษทางอากาศ ภาวะโลกร้อน รวมถึงสถานการณ์ด้านการเมืองโลกในการเปลี่ยนขั้วอำนาจ หรือแม้แต่สถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนตลอดจนกำลังซื้อจากชนชั้นกลางที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งโลกแห่งเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการปรับตัวของผู้คน และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเมืองให้ดีขึ้นการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างกัน และการเป็นเมือง Smart city

ที่ไร้พรมแดน เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้คนส่วนใหญ่ต้องมีการปรับตัว รวมถึงการปรับตัวด้านการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพด้วยเช่นกัน ปรากฏตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ทิศทางของโลกในอีก 10 ปี ข้างหน้า ค.ศ. 2032 ที่ส่งผลกระทบต่อกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย,
Copyright by Baramizi Lab Co.,Ltd.

สำหรับการส่งเสริมการแพทย์แผนไทยที่มีความโดดเด่นโดยเฉพาะสมุนไพรต่างๆ ที่สามารถใช้รักษาโรคโดยเฉพาะ
โรคเมอเร็ง อาทิ ขิง ข่า กระเทียม หอม พริก ตะไคร้ กระชาย มะกรูด รวมถึงกัญชา ปัจจุบันมีการรักษาเมอเร็งในประเทศไทยตาม
ภูมิภาคต่างๆ อยู่ 7 ศูนย์ ได้แก่ สถาบันเมอเร็งแห่งชาติ โรงพยาบาลเมอเร็งลำปาง โรงพยาบาลเมอเร็งอุดรธานี
โรงพยาบาลเมอเร็งอุบลราชธานี โรงพยาบาลเมอเร็งลพบุรี โรงพยาบาลมหาชิราลางกรณชัยบุรี โรงพยาบาล
เมอเร็งชลบุรี และโรงพยาบาลเมอเร็งสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ หลังจากรัฐบาลไทยประกาศปลดกัญชารักษาจากบัญชียา
เสพติด เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 เป็นต้นไป ส่งผลให้ส่วนต่างๆ ของพืชกัญชา ไม่มีสถานะเป็นยาเสพติดอีกต่อไป เว้นแต่สาร
สกัดจากกัญชา-กัญชง ที่ยังถือเป็นยาเสพติด ทำให้กัญชาในประเทศไทย สามารถปลูก ครอบครอง สำหรับใช้ส่วนตัวได้โดยไม่มี
ความผิด โดยองค์การอาหารและยา (อย.) กำหนดชัดเจนให้ปลูกในครัวเรือนเพื่อรักษาสุขภาพได้ 10 หรือ 20 ต้น ทั้งนี้ ข้อมูล
จาก Cannabit Addict ในปี พ.ศ.2562 ระบุว่าจาก 193 ประเทศในโลก มีเพียง 69 ประเทศที่มีการ ปลูกกัญชา เพื่อใช้
ประโยชน์ทางการแพทย์และสำหรับสันทนาการ มีเพียง 5 ประเทศเท่านั้นที่เปิดให้สามารถครอบครองและใช้ได้อย่างเสรีอย่าง
ถูกกฎหมาย (กำหนดปริมาณการใช้) คือ แคนาดา จอร์เจีย แอฟริกาใต้ อูรุกวัย และไทย ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่จะยกระดับ
สมุนไพรไทยโดยเฉพาะกัญชาทางการแพทย์ไปสู่การเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพของโลก โดยภาครัฐ คือ กระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขได้มีการบูรณาการส่งเสริมพืชสมุนไพรและกัญชาสู่เส้นทางการท่องเที่ยวทั้งการส่งเสริม
กัญชามิติท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับอาหารเป็นยา ได้ดำเนินการในพื้นที่นำร่องที่จังหวัดเชียงราย ลำปาง อุดรธานี พิษณุโลก
สุราษฎร์ธานี และสงขลา

1.3 การดำเนินงานที่ผ่านมาของภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมีเจ้าภาพหลัก คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมการแพทย์และการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
เพื่อร่วมกันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น โครงการจัดอบรมมัคคุเทศก์และเครือข่ายการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพนวดไทย สมุนไพรและกัญชาทางการแพทย์แผนไทย โครงการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพร่วมกับธุรกิจนำเที่ยว และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้สนับสนุนการจัดงานแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์สมุนไพร การจับคู่ธุรกิจในผลิตภัณฑ์สมุนไพรและกัญชา ประกอบกับภาครัฐไทยมีนโยบายผลักดันประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการแพทย์นานาชาติ (Medical hub) โดยการขยาย Medical treatment visa หรือวีซ่ารักษาพยาบาลจาก 90 วันเป็นระยะเวลา 1 ปี มีผู้ติดตามไม่เกิน 3 คน เน้นดึงดูดชาวต่างชาติที่มีศักยภาพและกำลังใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล

และเมื่อก้าวถึงการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย ช่วยยกระดับให้การท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มากขึ้น เช่น การนวดไทย ลูกประคบ สมุนไพรไทย บำรุงสุขภาพ การแช่น้ำพุร้อน เพื่อเพิ่มการไหลเวียนโลหิต การพอกโคลนที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุเพื่อดูแลสุขภาพผิว และในส่วนของสมุนไพรไทยในการรักษาโรครวมถึงกัญชาในทางการแพทย์ ที่ช่วยด้านการซ่อมเส้นประสาทและช่วยให้เกิดการผ่อนคลายในเชิงบำบัดโดยจะต้องใช้ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับตำราแพทย์แผนไทยมาสกัดเป็นน้ำมันกัญชา ในงานวิจัยยังระบุว่า สามารถใช้สารสกัดจากกัญชาในผู้ป่วยมะเร็งระยะท้าย นอกจากนี้ ยังใช้เป็นยาเสริมในการรักษาโรคพาร์กินสัน และในผู้ป่วยโรคปลอกประสาทเสื่อมแข็ง รวมถึงในกลุ่มบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและลดอันตรายในผู้ป่วยยาบ้าที่มีอาการทางจิตได้ และจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า มีโรงพยาบาลที่เปิดให้บริการผู้ป่วยนอก เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย กัญชาทางการแพทย์ มีจำนวน 16 แห่ง อย่างไรก็ตาม ในการบริหารจัดการด้านการให้บริการด้านการแพทย์เชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ของภาครัฐนั้น พบปัจจัยที่ทำให้การบริการภาครัฐทั้งประสบความสำเร็จและประสบปัญหาอุปสรรค นั่นคือ การบริการ ที่หลากหลายมีคุณภาพได้มาตรฐานมีอัตลักษณ์แบบไทยที่เป็นเสน่ห์ ในขณะที่เดียวกันการให้บริการด้านการแพทย์ของไทยยังประสบปัญหาที่มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ผู้ให้บริการยังไม่ได้มาตรฐานและเป็นแรงงานต่างด้าว รวมทั้งผู้ให้บริการไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่เข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วขึ้นกว่าเดิม โปรโมชันแพ็คเกจส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่คุ้มค่าเงินของนักท่องเที่ยว ในด้านของปัญหาอุปสรรค นั่นคือ ขาดการบูรณาการระหว่างรัฐและเอกชนอย่างจริงจัง รวมถึงปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย

ภาคีเครือข่ายเอกชนที่ร่วมมือกับภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ สมาคมสปาไทย สมาคมนวดแผนไทย สมาพันธ์สมาคมสปาแอนด์เวลเนสไทย และสมาคมการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์และสุขภาพไทย ได้จัดฝึกอบรมพนักงาน การบริหารจัดการกิจการสปา และการพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งให้การรับรองแก่บริการสปาที่มีมาตรฐานและมีการปฏิบัติที่ดีที่สุด นอกจากนั้น ยังมีสมาคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และในปี พ.ศ. 2562 การสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติพบว่า มีการใช้จ่ายเรื่อง ค่าที่พักมากที่สุดประมาณ 544,495 ล้านบาท และเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสินค้าบริการสุขภาพ 35,078.84 ล้านบาท สำหรับข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า เพิ่มขึ้นจากธุรกิจ ได้แก่ สปาและการนวด การให้บริการด้านสุขภาพ เช่น การเรียนการสอนด้านการเดินรำ กิจกรรมกายภาพบำบัด กิจกรรมบริการเพื่อเสริมสร้างร่างกาย นอกจากนี้ จังหวัดภูเก็ตมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากโดยเฉพาะออสเตรเลีย เข้ามาใช้บริการด้านสปาที่ภูเก็ต ซึ่งมีคลินิกเอกชน 275 แห่ง โรงพยาบาลรัฐ 3 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชนอีก 3 แห่ง ที่ได้รับมาตรฐาน JCIA (Joint Commission International Accreditation

USA) มีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) โดยการบริการที่ได้รับ ความนิยมสูงสุด คือ บริการศัลยกรรมทรวงอก ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาพำนักในจังหวัดภูเก็ตไม่น้อยกว่า 7 วัน ทั้งนี้ ภาคเอกชนยังได้ผนึกกำลังด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นำร่อง 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา และกระบี่ สู่มืองมหาอำนาจด้านสุขภาพ เนื่องจากรายได้ของพื้นที่เหล่านี้พึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะจาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งทางภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความร่วมมือเพื่อหาแนวทางที่จะพัฒนาเศรษฐกิจการ ท่องเที่ยวให้เติบโตได้ดั้งเดิมด้วยการนำร่องการพัฒนา "ระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน" (Andaman Wellness Corridor: AWC) เพื่อขับเคลื่อนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันสู่มืองมหาอำนาจด้านสุขภาพสำหรับปัจจัยที่ส่งผล ให้การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของโลก มีดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

1. ความพร้อมของบุคลากรทางการแพทย์ของไทย รวมทั้งค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่มีอัตราที่ต่ำกว่า ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน
2. ความพร้อมด้านการให้บริการ บุคลากรมีความเชี่ยวชาญการบริการที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจ
3. ความแพร่หลายของสถานบริการนวดแผนไทย และการนวดสปาโดยใช้สมุนไพร รวมทั้งจำนวนที่ เพิ่มขึ้นของบุคลากรการนวดแผนไทยและสปา
4. ความโดดเด่นด้านสมุนไพรและสารตั้งต้น อโรมา รวมถึงการนวดไทยที่มีชื่อเสียงในระดับโลก
5. มาตรการการจำกัดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของประเทศไทย โดยองค์การอนามัยโลกได้กล่าวชื่นชม และมีการดูแลประชากรที่ติดเชื้อไวรัสได้ดี
6. ประเทศไทยมีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและกิจกรรมต่างๆ

ปัจจัยแห่งความล้มเหลว (Key Failure Factors)

1. การแข่งขันของประเทศในอาเซียนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเฉพาะประเทศที่มี อัตราค่าแรงขั้นต่ำต่ำกว่าไทย อาจทำให้ประเทศไทยตกเป็นรองในการแข่งขันได้
2. บุคลากรทางการแพทย์ของไทยยังคงมีปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
3. สถานการณ์ทางการเมือง การเกิดขึ้นของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลต่อ ความไม่เชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย
4. ความสามารถด้านภาษาในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวยังไม่สามารถสื่อสารได้ดีเท่าประเทศที่ใช้ ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาหลัก

1.4 สรุปปัญหาและความพยายามในอดีต

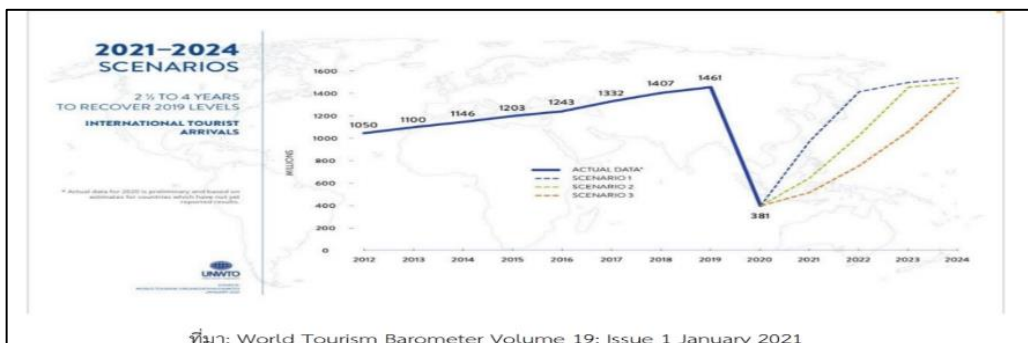
จะเห็นได้ว่า รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และแพทย์แผนไทยมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าค่าเป้าหมาย ซึ่ง หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทุกด้านให้ครอบคลุม เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะการ ท่องเที่ยวในเชิงส่งเสริมสุขภาพและเชิงการแพทย์ที่พบว่า เป็นโอกาสของการท่องเที่ยวไทยที่จะชูวัฒนธรรม นำสุขภาพที่ดี ให้สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรโลกที่มีกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งก่อนและหลัง

วิกฤติโรค โควิด-19 โดยอาศัยจุดแข็งที่มีของประเทศไทย ทั้งในด้านอัตลักษณ์แบบไทยที่มีความโดดเด่น ความน่าเชื่อถือ ภูมิปัญญาแบบไทย คุณภาพการให้บริการ รวมถึงโอกาสที่มีอยู่ ทั้งนี้ หากมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวด รวมถึงความท้าทาย ทั้ง 7 มิติ และมีการวางแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการที่ดี มีตัวชี้วัด และการกำกับติดตามประเมินผล เป็นระบบ การพัฒนาให้ประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้

2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต

2.1 ทิศทางปัญหาหรือแนวโน้มในอนาคตที่ต้องการพัฒนา ตลอดจนปัจจัยที่ผลต่อการพัฒนา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวส่งต่อพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ในด้านความเชื่อมั่นความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสุขภาพและธรรมชาติมากขึ้น ทั้งนี้ จากข้อมูลขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) พบว่า จำนวนการเดินทางท่องเที่ยวจะกลับมาอยู่บนเส้นแนวโน้มเดิมในช่วงกลางปี พ.ศ. 2566 ถึงปลายปี พ.ศ.2567 โดยมีอุปสรรคต่อการฟื้นตัวที่สำคัญ คือ การจำกัดการเดินทาง ความซ้ำของการควบคุมไวรัส สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การขาดความร่วมมือระหว่างประเทศ ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ยังต่ำ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 Scenarios: International Tourist Arrivals

ในช่วง 5 ปีข้างหน้าจากนี้ไป เป็นช่วงเวลาแห่งความท้าทายของการท่องเที่ยวไทยที่จะต้องมีการปรับตัว (Adapt) และมีความยืดหยุ่น (resilience) มากขึ้น พร้อมกับการปรับรูปแบบธุรกิจท่องเที่ยวใหม่ (new business model) แต่ในขณะเดียวกัน วิกฤติดังกล่าวจะเป็นโอกาสสำหรับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของประเทศไทย โดยนักเดินทางทั่วโลกจะใส่ใจเรื่องสุขภาพอนามัย การโยกย้ายไปสู่ธรรมชาติมากขึ้น (back to nature) รูปแบบการท่องเที่ยวจะมีมาตรการไร้สัมผัสในทุกขั้นตอน (Contactless Journey) การทำให้เป็นดิจิทัล (Digitalization) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพให้ไปสู่ระดับคุณภาพสากลที่มีมาตรฐาน คือ “นวดไทย” ที่ได้รับการยกย่องโดยองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดกภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลกที่จับต้องไม่ได้ เพื่อให้โลกได้รับรู้ว่า “นวดไทย” มีเกียรติ มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ไม่ใช่อาชีพที่ด้อยค่า ซึ่งปัจจุบันมีหมอนวดแผนไทย ที่ผ่านการรับรองกว่า 5 แสนคน มีชาวต่างชาติกว่า ร้อยละ 30 จาก 135 ประเทศมาเรียนนวดแผนไทย โดยเฉพาะที่วัดพระเชตุพนฯ รวมถึงไทยเป็นอันดับที่ 2 ด้านเมืองท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในโลก และไทยยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ติดอันดับของโลกในหลายแห่งทั่วประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ ทิศทางในอนาคตในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และ ภัยสุขภาพทางการแพทย์ของโลก จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่จะไปสู่การพัฒนาให้ถึงเป้าหมาย ที่เป็นความท้าทายในการหาทางออกไปสู่การแก้ไขที่ดีที่สุด โดยได้ใช้หลักการวิเคราะห์ SWOTS Analysis เพื่อวิเคราะห์ สถานการณ์ที่เป็นไปได้ในอนาคตของประเทศไทย (Scenario Analysis) มีดังนี้ ภาพที่ 7

2.1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOTs Analysis)

ภาพที่ 7 การวิเคราะห์ Swots Analysis ของประเทศไทยต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ

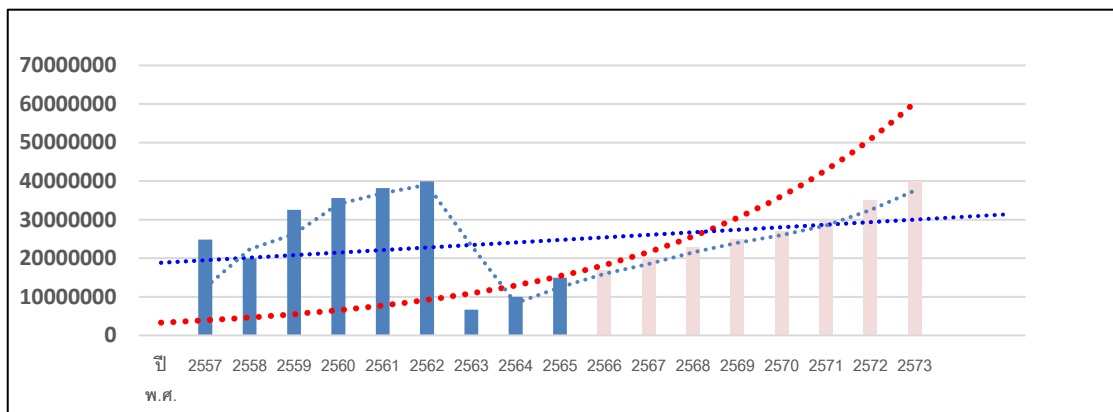
2.1.2 การวิเคราะห์การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของประเทศไทยในการพัฒนาไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และภัยสุขภาพทางการแพทย์ของโลก (Scenario Analysis)

การวิเคราะห์การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต (Scenario) ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2573 หรือ ค.ศ.2030 โดยวิเคราะห์จากปัจจัยภายในภายนอก (SWOT Analysis) เป็นหลัก ประกอบการวิเคราะห์แบบ TOWS Matrix เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และภัยสุขภาพเพื่อการแพทย์ระดับโลก โดยใช้ 4 กลยุทธ์ ดังภาพที่ 8

กลยุทธ์เชิงรุก SO (ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST (ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO (ใช้โอกาสลดจุดอ่อน)	กลยุทธ์เชิงรับ WT (แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค)
<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องให้มีทักษะให้บริการเป็นเลิศ และยกระดับสถานพยาบาลเอกชนชั้นนำ ให้มีมาตรฐานสากล สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จากสถานการณ์ประเทศในทวีปยุโรปซึ่งรับผลกระทบจากภัยสงคราม และนโยบายเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนารูปแบบ วิธีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านสุขภาพและการแพทย์ควบคู่กับการท่องเที่ยวแบบหลากหลาย 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างความเชื่อมั่นเรื่องการป้องกันโรคระบาด และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว สร้างการรับรู้เรื่องความโดดเด่นด้าน การแพทย์แผนไทยและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทย ในระดับโลก พัฒนาระบบการบริการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล คุณภาพมาตรฐานสากลในราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม พัฒนาเส้นทางคมนาคมที่สะดวกต่อการเดินทางภายในและระหว่างประเทศโดยมีจุดพักบริการ สร้าง Platform ให้ข้อมูล ตอบคำถาม และร่วม Design แผนเดินทาง ที่ให้ข้อมูลราคา ระยะเวลา จุดท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> เสนอนโยบายและกฎหมายบางส่วน ที่สนับสนุนการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ พัฒนารูปแบบให้บริการเพื่อสุขภาพและทางแพทย์ที่ดี คุ่มค่าปลอดภัย มีความหลากหลาย สนับสนุน พัฒนารูปแบบวิธีการให้บริการ ควบคู่กับการวิจัยและการพัฒนาวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 	<ol style="list-style-type: none"> เร่งผลักดันให้มีคณะกรรมการบริหาร และขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติการบูรณาการภาครัฐ สร้างแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์โดยภาคเอกชนมีส่วนร่วม หน่วยงาน/องค์กร ภาคประชาสังคม กลุ่ม ราษฎรชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วม เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ ผลักดันปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบในการ ดำเนินธุรกิจสุขภาพและการแพทย์ ให้เอื้อต่อการแข่งขัน โดยเน้นการส่งเสริมมากกว่าการควบคุม

ภาพที่ 8 การวิเคราะห์ TOWS Matrix

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ข้างต้น ประเทศไทยสามารถบรรลุการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาเพื่อการแพทย์ของโลก (Scenario Analysis) ปรากฏดังแผนภูมิภาพที่ 2

แผนภูมิภาพที่ 2 Scenario Analysis ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2553-2566 และแนวโน้มปี พ.ศ. 2566-2573

จากแผนภูมิภาพที่ 2 Scenario Analysis ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2553-2566 และแนวโน้มปี พ.ศ. 2566-2573 มาจากปัจจัยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 ที่ใส่ใจเรื่องสุขภาพอนามัยมากขึ้น การโยกย้ายกลับไปสู่ธรรมชาติ (back to nature) และ ประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในระดับคุณภาพสากลที่มีมาตรฐาน คือ “นวดไทย” ที่ได้รับการยกย่องโดยองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดก ภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลกที่จับต้องไม่ได้ ดังนั้น Scenario ของประเทศไทยจะต้องเผชิญในอนาคต และสามารถบรรลุการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาเพื่อการแพทย์ของโลกได้ ด้วยปัจจัยที่หนุนเสริมกัน ด้านโครงสร้างสังคมผู้สูงอายุ รูปแบบการให้บริการที่ดี คุ่มค่า ปลอดภัย และมีการท่องเที่ยวหลากหลายรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศ วัย ในประเทศยุโรปและอาเซียน ด้านการมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการคมนาคม

ด้านอาหาร ด้านมิตรภาพ ของประชาชนและผู้ให้บริการ รวมถึงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่มีมาตรการ ไร้สัมผัสในทุกขั้นตอน (Contactless Journey) การทำให้เป็นดิจิทัล (Digitalization)

2.2 ความต้องการที่มีศักยภาพในอนาคต (Potential Demand) ในการแก้ปัญหาและหรือพัฒนา มีแนวโน้ม เป็นอย่างไร

แนวโน้มโอกาสของไทยในการพัฒนาไปสู่การดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีศักยภาพสูงเข้ามาท่องเที่ยวและใช้ บริการด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย มีดังนี้ 1) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน โดยเฉพาะ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชีย 2) ตลาดที่พัฒนาแล้วมีการชะลอตัวด้านการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ตลาดเกิดใหม่มี อัตราการเติบโตสูงกว่าหลายเท่า 3) ตลาดเอเชีย และแอฟริกาใต้ มีอัตราการเติบโตสูงที่สุด แต่ยุโรปยังคงเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุด 4) การเติบโตของกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ (Emerging Market) กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมี ศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต 5) ปี พ.ศ. 2563 นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปนอกภูมิภาคเพิ่มขึ้น ด้วยการคมนาคม ทำให้เดินทางได้ไกลขึ้น สายการบินราคาถูกลง ข้อมูลข่าวสารที่ถึงกันหมด 6) แนวโน้มนักท่องเที่ยวเดินทางบ่อยขึ้น 7) การ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก เข้าสู่สังคมสูงวัยในหลายประเทศ และ 8) ตลาดหลักของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก คือ นักท่องเที่ยวในภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีศักยภาพสูงเข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการด้าน สุขภาพ โดยคณะผู้ศึกษาได้กำหนดข้อเสนอในประเด็นการจัดทำกลยุทธ์ด้านการตลาดเพื่อดึงกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวศักยภาพสูง และผู้ประกอบการสุขภาพเข้าสู่ไทย นอกจากนี้ จำเป็นต้องศึกษาประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 3 ประเทศผู้นำ อย่างเกาหลีที่มีชื่อเสียงด้านศัลยกรรมอันดับต้นของโลก เยอรมนี ที่มีชื่อเสียงด้าน การแพทย์และด้านสุขภาพความงาม และสิงคโปร์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน ดังการ วิเคราะห์ Benchmark ตามตารางข้างล่างนี้ ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอการสนับสนุนการยกระดับการ เพิ่มมูลค่า ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศไทย เพื่อสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 3 ประเทศ (เกาหลีใต้ เยอรมนี และสิงคโปร์)

สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	สาธารณรัฐสิงคโปร์
<p>1. ส่งเสริมเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทันสมัยเพื่อสร้างจุดขายของแหล่งบริการ</p> <p>2. มีแพทย์ผู้ชำนาญการในสาขาเฉพาะจำนวนมากที่ได้รับการยอมรับระดับโลก</p> <p>3. เกาหลีใต้นอกจากการเป็นผู้ให้บริการผ่าตัด ศัลยกรรมเพื่อความงาม (Cosmetic Surgery)</p>	<p>1. เขตของป่าดำ (Black Forest) เป็นแหล่งโอโซนที่สำคัญของโลก 2. มีแหล่งน้ำแร่บริสุทธิ์จากธรรมชาติ 3. กำหนดให้เมืองบาเดินไวเลอร์เป็นเมืองแห่งสุขภาพ อีกทั้งยังตั้งอยู่ในดินแดนที่ได้ชื่อว่า "สามเหลี่ยมทองคำ" เพราะมีอาณาเขตติดกับฝรั่งเศสและสวิตเซอร์แลนด์</p> <p>4. ความสวยงามของเทือกเขาแอลป์และแม่น้ำไรน์ชมพระอาทิตย์ตกดิน ณ บ่อมปราสาทอันเก่าแก่ 5. ได้รับอนุญาตให้นำน้ำแร่บริสุทธิ์จากธรรมชาติ ซึ่งอุดมไปด้วยแร่ธาตุนานาชนิดและดีต่อสุขภาพ</p>	<p>1. การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism Index) ปี 2563 ว่า สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่สองรองจากแคนาดา</p> <p>2. สิงคโปร์ได้จัดทำโครงการ Wellness Festival เพื่อให้สิงคโปร์เป็นเมืองสวรรค์แห่งการมีสุขภาพดี (Urban Wellness Haven) อย่างครบวงจร</p> <p>3. จัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วสิงคโปร์</p>

จะเห็นได้ว่า การคาดการณ์แนวโน้มความต้องการศักยภาพในอนาคต (Potential Demand) ของการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก จากการวิเคราะห์ Swot Analysis รวมทั้งทิศทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ ในอนาคต (Scenario) ของประเทศไทย และการเปรียบเทียบ Benchmark ของประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการท่องเที่ยวทางการแพทย์ (Wellness Tourism) ของทั้ง 3 ประเทศ (เกาหลีใต้ เยอรมนี และ สิงคโปร์) นั้น สามารถวิเคราะห์การคาดการณ์ศักยภาพในอนาคต (Potential Demand) สรุปลอกเป็นประเด็นการคาดการณ์ในอนาคต 6 ประเด็นสำคัญหลัก ได้ดังนี้

1. Potential Demand ด้านความผันผวนทางเศรษฐกิจและสงคราม

ภาคการส่งออกและการท่องเที่ยวตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2565 ปรับตัวในทิศทางดีขึ้น แต่อาจมีผลกระทบจากวิกฤตรัสเซีย-ยูเครนบ้าง ทั้งนี้ ปัจจัยหนุนจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักทั่วโลกอยู่ในทิศทางที่ฟื้นตัวต่อเนื่องในช่วงต้นปี เช่นเดียวกับภาคท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ มีจำนวน 152,954 คน จาก 133,903 คน (ข่าวช่อง PPTV 36, 30 มีนาคม 2565) การคาดการณ์ Potential Demand โอกาสของประเทศไทยที่จะต้องหากลยุทธ์์ดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะยุโรป ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงที่ต้องการเดินทางหลีกเลี่ยงความผันผวนของเศรษฐกิจและความเสี่ยงจากภาวะความขัดแย้งดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยจะเป็นทางเลือกลำดับต้นๆ ของประเทศเหล่านี้

2. Potential Demand ด้านตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีกำลังซื้อสูง และมีปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศ CLMV : ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม)

จากข้อมูลดัชนีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ธุรกิจภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาคธุรกิจที่สร้างรายได้แก่ประเทศไทยถือเป็น 1 ใน 5 อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในปี พ.ศ. 2559-2560 พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภาพรวมของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 18 จากการจัดอันดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลก (Global MTI ranking) ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไทยมีแนวโน้มเติบโตถึงอัตราการร้อยละ 14 ต่อปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 12% ต่อปี ดังนั้นโอกาสในการดึงดูดตลาดจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ และมีความพร้อมในการซื้อบริการด้านการแพทย์ที่ครบวงจร จึงมีความเป็นไปได้ที่จะทำกลยุทธ์การตลาดในรูปแบบแพ็คเกจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ครบวงจรรองรับกลุ่มดังกล่าว

3. Potential Demand ด้านกลุ่มผู้ป่วยโรคกลุ่มมะเร็งที่ต้องการรักษาบำบัดด้วยกัญชาทางการแพทย์

จากข้อมูลข้อมูลสนับสนุนของกรมการแพทย์ (มกราคม 2564) พบว่า การรักษาโดยใช้กัญชาทางการแพทย์ มีหลักฐานทางวิชาการที่สนับสนุนชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์มีประโยชน์ต่อ 1) ภาวะคลื่นไส้อาเจียนจากเคมีบำบัด 2) โรคลมชัก 3) ภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง ในผู้ป่วยโรคปลอกประสาทเสื่อมแข็ง 4) ภาวะปวดประสาท ดังนั้น การบำบัดรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยที่สามารถใช้สมุนไพร “กัญชา” จึงเป็นทางเลือกของกลุ่มผู้ป่วยโรคมะเร็ง เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้รู้สึกผ่อนคลายจากความเครียด และยังช่วยเชื่อมโยงให้กลุ่มผู้ป่วยดังกล่าวได้พักผ่อนสุขภาพร่างกายด้วยการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประเทศไทย ได้ลิ้มรสอาหารไทยที่ขึ้นชื่อในเชิงอาหารเป็นยา และสัมผัสวัฒนธรรมไทยอันมีอัตลักษณ์โดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจ

4. Potential Demand ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบประเทศไทยและมีความต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ แต่ยังไม่เคยได้ลองใช้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการแพทย์แผนไทย

การคาดการณ์ในอนาคตของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบประเทศไทย แต่ยังไม่เคยได้ลองใช้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการแพทย์แผนไทย เป็นโอกาสของประเทศไทยในอนาคตอย่างมาก หากมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เพิ่มมากขึ้น จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพติดแบรนด์ “เที่ยวเมืองไทย ถ้าไม่ได้มาที่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แสดงว่ายังไม่ถึงประเทศไทย”

5. Potential Demand ด้านกลุ่มชนชั้นกลางที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นและมีระดับรายได้ที่สูงพร้อมเดินทางท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในหลายประเทศของกลุ่มอาเซียนกำลังขยายตัว โดยปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากชนชั้นกลางและระดับรายได้ที่สูงขึ้นรวมทั้งจากการขยายตัวของบริการสายการบินต้นทุนต่ำด้วย ดังนั้น การคาดการณ์โอกาสของการดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวชนชั้นกลางจากทั่วโลกซึ่งมีฐานะ และให้ความสำคัญกับตนเองและครอบครัวเป็นหลักมีความเป็นไปได้สูง

6. Potential Demand ด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลให้ความเป็นไปได้ที่ความต้องการของนักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือลดลงประกอบด้วย 1) การสายเส้นแบ่งอายุ ทำให้คนทุกรุ่นเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้นในยุคดิจิทัล 2) พฤติกรรมไร้รอน เร่งรีบของนักท่องเที่ยว ทำให้ผู้ให้บริการจะต้องให้บริการที่รวดเร็วขึ้น 3) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในยุคดิจิทัล ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่คนปัจจุบันมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านทาง social media มากขึ้น 4) พฤติกรรมโซโลโม (SOLOMO) คือ พฤติกรรมทำอะไร “ร่วมกัน” ทำให้เกิดแนวโน้ม Mobile Traveler และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเองจะมีจำนวนมากขึ้น 5) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวสูงขึ้น ที่เกิดจากการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้นจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาตลอดเวลา 6) นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการชิมช้อปปิ้งวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น เช่น ท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ในต่างประเทศ และ 7) ความสนใจแบบสวนทาง ในการแสวงหาสิ่งที่สวนทางกับแนวโน้มยุคสมัย เช่น การทวนหาคุณค่าในอดีต การท่องเที่ยวโดยไม่มีเทคโนโลยีสื่อสารใดๆ (กองวิจัยตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้าน จะช่วยในการกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแนวโน้มและทิศทางดังกล่าวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไทยได้ตรงกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด

2.3 สรุปการคาดการณ์ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต (Chapter Summary)

ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต การพัฒนาขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลกเป็นไปได้ไม่ยาก เนื่องด้วยพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ต่างหันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ให้เป็นระบบอัจฉริยะ รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวโดยดึงโอกาสของตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ศักยภาพสูงเข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยดึงจุดเด่นด้านอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาแบบไทยมาประยุกต์ใช้เพื่อรักษาโรค ดังเช่น “นวดไทย” เพื่อสุขภาพและเพื่อผ่อนคลายเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมถึงการกำหนดนโยบายหรือวาระแห่งชาติเพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม เชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว และการสร้างการรับรู้ถึงภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของประเทศไทยในระดับสากลโลก (National to International Branding) ของการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์

3. แนวทางแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนา

3.1 สรุปการเชื่อมโยงผลวิเคราะห์จากส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2

จากการเชื่อมโยงการวิเคราะห์บทที่ 1 และบทที่ 2 จะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยจะพัฒนาไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลกได้นั้น จะต้องดึงความโดดเด่นในเอกลักษณ์แบบไทย ภูมิปัญญาไทย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของประเทศไทยที่ไม่แพ้ชาติใดในโลก พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานสากลที่องค์กรระดับโลกกำหนดไว้ ตลอดจนการศึกษา Best Practices ประเทศชั้นนำของโลกมาพัฒนาหรือปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการท่องเที่ยวของไทยให้โดดเด่น ทันสมัยในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการแข่งขันของเศรษฐกิจประเทศไทยให้ดีที่สุด รวมถึงการคาดการณ์ความต้องการในอนาคต (Potential Demand) ที่จะดึงดูดกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อเข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ ของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลกได้นั้น ยังคงมีมิติความท้าทายในการพัฒนาอยู่หลายประเด็น ดังนี้

3.1.1. มิติท้าทายที่ 1 การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding)

3.1.2 มิติท้าทายที่ 2 การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับโลก

3.1.3 มิติท้าทายที่ 3 การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย”

3.1.4 มิติท้าทายที่ 4 การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออกยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว

3.1.5 มิติท้าทายที่ 5 การเตรียมการสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก

3.1.6 มิติท้าทายที่ 6 การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆ

3.1.7 มิติท้าทายที่ 7 การยกระดับสถานประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 9 ความเชื่อมโยงของ Value Chain

3.2 เป้าหมายหลักที่จะต้องบรรลุ

คณะผู้ศึกษาได้ร่วมกันพิจารณากำหนดเป้าหมายหลักจากหลักคิดที่จะยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกิจการทางการแพทย์ ที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยพัฒนาต่อยอดกับความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้านการแพทย์ของไทยที่มีความทันสมัย ทั้งสินค้า บริการ บุคลากร ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการเกษตรด้วยการบูรณาการเชื่อมโยงบนฐานอัตลักษณ์แบบไทยที่มีความโดดเด่น สู่อุตสาหกรรมปลายทางการท่องเที่ยวและศูนย์กลางระดับโลกอย่างมีมาตรฐานสากลครบวงจรสร้างอาชีพ และโอกาสในการแข่งขันจากฐานการพัฒนาบุคลากร ชุมชน รองรับเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกิจการแพทย์ของโลก ออกเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง ที่ตอบสนองต่อประเด็นท้าทายทั้ง 7 ประเด็น ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลและเหตุผลเพื่อสนับสนุนความเหมาะสมของเป้าหมายหลัก

1) เป้าหมายหลักที่ 1: ประเทศไทยจะต้องมีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น ขยายตัวร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2566-2570 ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีการดูแลด้านสุขภาพที่ดี หรือมีความมั่นคงทางสุขภาพสะท้อนจาก Global Health Security (GHS) Index 2021 ซึ่งเป็นช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยไทยอยู่ในอันดับ 5 ของโลกและเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย ด้วยความพร้อมในระบบสาธารณสุขและการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในภาพรวมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ ไทยยังมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ต่อประชากรต่ำที่สุดใน 10 ประเทศ ซึ่งในปี พ.ศ.2566 คาดว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 22 ล้านคน จากอาเซียน เอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และตะวันออกกลาง ซึ่งพบว่า กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มตลาดหลักของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ดังนั้น แนวโน้มที่อัตราการขยายตัวของรายได้จะเติบโต ขยายตัวถึง 8% ในปี พ.ศ. 2570 มีความเป็นไปได้

2) เป้าหมายหลักที่ 2: อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Economy Profile) ของประเทศไทยขึ้นเป็นอันดับ 1 ของโลก ในระยะเวลา 5 ปี ในปี พ.ศ. 2566-2570 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการดูแลสุขภาพที่ดี หรือมีความมั่นคงทางสุขภาพสะท้อนจาก Global Health Security (GHS) Index 2021 ได้รับการจัดอันดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในอันดับ 5 ของโลก และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย ด้วยความพร้อมในการรับมือการแพร่ระบาดโควิด-19 รวมทั้งระบบสาธารณสุขและการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล และไทยยังมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ต่อประชากรต่ำที่สุดใน 10 ประเทศ โดยเฉลี่ยรายละ 296 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ขณะที่เกาหลีใต้อยู่ที่อันดับ 9 ด้วยค่าใช้จ่าย 3,406 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทยในด้านการแพทย์เชิงสุขภาพ มีความเป็นไปได้ที่ไทยจะบรรลุเป้าหมายเป็นประเทศที่มีการจัดอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอันดับที่ 1 ของโลกภายในระยะเวลา 5 ปี ในปี พ.ศ. 2570 เมื่อดูการจัดอันดับของปี พ.ศ.2565 ที่ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับ 5 ของโลก

3) เป้าหมายหลักที่ 3: อัตราการจ้างงานของสถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีอัตราการจ้างงานไม่น้อยกว่า 540,000 คน ในปี พ.ศ. 2570 จากข้อมูลธนาคารกรุงเทพ ระบุว่าตัวเลขอัตราการจ้างงานด้านบริการสุขภาพของไทยในปี พ.ศ. 2562 อยู่ที่ 530,000 คน มาจากการใช้บริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12.5 ล้านคนต่อปี สร้างรายได้ 409,200 ล้านบาท และจากข้อมูลสนับสนุนดังกล่าว แนวโน้มการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วง 3 เดือนแรกของปี พ.ศ.2566 ซึ่งเป็นช่วงภายหลังสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย จึงทำให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดการณ์ได้จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2566 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาไทยอยู่ที่ประมาณ 63.1 ล้านคน ใกล้เคียงกับ ปี พ.ศ. 2562 อยู่ที่ 77.4 ล้านคน ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดโควิด-19 และเมื่อเปรียบเทียบการใช้บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของปี พ.ศ.2562 อยู่ที่ 12.5 ล้านคนต่อปี ซึ่งในปี พ.ศ.2566 จะอยู่ที่ประมาณ 10.2 ล้านคน ดังนั้น การคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของอัตราการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยใช้ปี พ.ศ.2566 เป็นปีฐานในการคำนวณ จึงพบว่าในปี พ.ศ. 2570 จะมีจำนวนอัตราการจ้างงานไม่น้อยกว่า 540,000 คน จากนโยบายการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์โลก

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหลักที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์โลกนั้น จะต้องมีการพัฒนากระบวนการทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เกิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดเป้าหมายหลักเพื่อเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ดังสรุปได้ตามภาพที่ 10 ดังนี้

ภาพที่ 10 ความเชื่อมโยง แผนทั้ง 3 ระดับ ในการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงฯ

3.3 เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลัก

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาจากเป้าหมายหลักและกำหนดเป้าหมายรอง ตลอดจนกำหนดมิติการพัฒนา โดยพิจารณาทิศทางพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถการแข่งขัน และสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวฯ ตลอดจนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ และหมุดหมายที่ 2 และ 4 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่กำหนดให้ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มาสู่แผนขับเคลื่อนประเทศไทยที่คณะผู้ศึกษากำหนดให้เป็นทิศทางในการไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์โลก ดังนี้

3.3.1 เป้าหมายรองที่ 1 (มิติท้าทายที่ 1) : การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding) โดยมีเป้าหมายพัฒนา ดังนี้

3.3.1.1 การสร้างผู้ประกอบการให้เป็นมืออาชีพสู่สากลในด้านธุรกิจสุขภาพ (Wellness)

ตัวชี้วัด : จำนวนผู้ประกอบการรายใหม่ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานความเป็นมืออาชีพที่กำหนดโดยกรมการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3.3.1.2 การจัดทำกลยุทธ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกัญชาทางการแพทย์จากต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (ตลาดตะวันออกกลาง-ขอบแนวโรมาน /ตลาดยุโรป-กลุ่มผู้สูงอายุ/กลุ่มตลาดเอเชีย)

ตัวชี้วัด : 1.จำนวนนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5

ในปี พ.ศ. 2570

2. รายได้และอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีอัตราสูงขึ้นร้อยละ 5

ในปี พ.ศ.2570

3.3.2 เป้าหมายรองที่ 2 (มิติท้าทายที่ 2) การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับดับโลก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

3.3.2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสีเขียว (Green Wellness Tourism)

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มเชิงธุรกิจด้วยแนวทาง BCG Model

ตัวชี้วัด : อัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 เมื่อเทียบกับปีก่อนการดำเนินการ

3.3.3 เป้าหมายรองที่ 3 (มิติท้าทายที่ 3) การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย” โดยมีมิติการพัฒนา ดังนี้

ตัวชี้วัด : 1. ประชาชน นักท่องเที่ยว รู้ เข้าใจและเชื่อมั่น เรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์ ร้อยละ 80

2. นักท่องเที่ยว เห็นคุณค่าและใช้บริการนวดไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3. มีกฎหมาย ระเบียบ มาตรการควบคุมการให้บริการนวดไทย และการใช้กัญชาในทางที่ผิด

3.3.4 เป้าหมายรองที่ 4 (มิติท้าทายที่ 4) การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออกยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายพัฒนา ดังนี้

3.3.4.1 การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตัวชี้วัด : 1. ในปี พ.ศ. 2570 พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐาน ไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่

2. กลุ่มแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด อย่างน้อย 60 แห่ง

3. มีการผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทาน ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อย่างน้อย 5 แห่ง

3.3.5 เป้าหมายรองที่ 5 (มิติท้าทายที่ 5) การเตรียมการสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก โดยมีมิติการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์มิติท้าทายดังกล่าว ดังนี้

3.3.5.1 การพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพและความพร้อมเพื่อรองรับการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก

ตัวชี้วัด : 1. จำนวนคนที่ได้รับคุณวุฒิการศึกษาทางอาชีวศึกษาเพื่อรองรับตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 20,000 คนต่อปี

2. ระดับความสำเร็จของการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์

3.3.5.2 การพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการในชุมชน ให้มีอาชีพหลัก ส่งเสริมรายได้ในครอบครัวและชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตัวชี้วัด 1. ความสำเร็จในการสร้างอาชีพให้กับชุมชน 5 ด้าน คือ ด้านการตลาด ด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านการสร้างแบรนด์สินค้าในชุมชน

2. ความสำเร็จในการพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มชุมชนเป็นเลิศ

3.3.6 เป้าหมายรองที่ 6 (มิติท้าทายที่ 6) การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยมีมิติการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์มิติท้าทายดังกล่าว ดังนี้

3.3.6.1 การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ให้เป็นระบบท่องเที่ยวอัจฉริยะในระดับสากล

ตัวชี้วัด ระบบการจัดเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ที่ทันสมัย

3.3.6.2 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตัวชี้วัด 1. ความสำเร็จในการปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 4 ขยายจาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องจราจร ผ่าน 5 จังหวัดแหล่งท่องเที่ยว คือ ชุมพร ระนอง ภูเก็ต กระบี่ และพังงา

2. ความสำเร็จในการออกแบบการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมจากสนามบินไปยังหัวเมืองหลัก รวมถึงการพัฒนาระบบขนส่งด้วยรถไฟฟ้าความเร็ว โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ในพื้นที่จุดพักรถ และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ Andaman Wellness Corridor (AWC)

3.3.6.3 การกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดกลไกสนับสนุน

ตัวชี้วัด 1. ความสำเร็จในการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ ให้เป็นวาระแห่งชาติโดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์นวดไทย

2. ความสำเร็จในการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3.7 เป้าหมายรองที่ 7 (มิติท้าทายที่ 7) การยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

3.3.7.1 การส่งเสริมสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับการรับรองกระบวนการคุณภาพมาตรฐานสากล

ตัวชี้วัด : อัตราการเพิ่มขึ้นของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2566-2570

3.4 แนวทางที่จะบรรลุเป้าหมายรองเป็นอย่างไร มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ (Value Chain) อย่างไร เหตุใดจึงเหมาะสม สะท้อนถึงการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างไร และสร้างคุณค่าให้กับสังคมและประเทศในลักษณะที่มากกว่าที่เคยทำมาหรือกำลังจะทำอย่างไร และจะนำไปปฏิบัติจริงอย่างไร (How to do)

จากการเชื่อมโยงเป้าหมายหลักและเป้าหมายรองที่คณะผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นข้างต้น คณะผู้ศึกษาจึงได้จัดทำแนวทางการบรรลุเป้าหมายรองอย่างเป็นระบบตลอดห่วงโซ่ Value Chain โดยจัดทำโครงการแบบบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง ดังแผนภาพต่อไปนี้

3.4.1 แนวทางที่จะบรรลุเป้าหมายรอง (Blueprint for Change) โดยบูรณาการร่วมกันของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบตลอดห่วงโซ่ (Value Chain) อย่างเป็นระบบ

1) เชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาอย่างเป็นระบบตลอด Value Chain
 2) ดึงความโดดเด่นเอกลักษณ์แบบไทย แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของไทยที่ไม่แพ้ชาติใดในโลก ในการทำกลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสุขภาพทางการแพทย์ ปักหมุดสร้างการรับรู้ในการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลกของไทย (International Wellness Tourism Fair) ผ่านบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับโลกซึ่งเป็นคนไทย เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์เผยแพร่

3) ยกกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นสากลตามที่องค์กรระดับโลกกำหนดไว้ ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการที่เกี่ยวข้องเนื่อง

จากการพิจารณาถึงเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง ตัวชี้วัด และแนวทางการบรรลุเป้าหมายรองข้างต้น ได้กำหนดกิจกรรม (มาตรการพัฒนา) ในเป้าหมายรอง ดังนี้

เป้าหมายรองที่ 1 การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding) โดยมี 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงสู่สากลในด้านธุรกิจสุขภาพ (Wellness) มุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ และรายเดิมให้มีความเป็นผู้ประกอบการที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกด้าน Wellness เพื่อรองรับตลาดโลก ตลอดจนส่งเสริมให้มีเวทีขนาดใหญ่ เช่น การจัดมหกรรมการท่องเที่ยวในการพบปะระหว่างผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการต่างประเทศ (International Wellness Trade Fair)

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำกลยุทธ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสมุนไพรโดยเฉพาะสุขภาพทางการแพทย์จากต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดให้มี Road Show ในต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย การจัดตั้ง Brand Ambassador และการใช้ผู้ทรงอิทธิพล Influencer ชาวไทยที่มีชื่อเสียงระดับโลก ในสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนการจัดมหกรรมระดับโลกประจำปีด้านธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (International Wellness Fair in Thailand) โดยนำ Brand Ambassador และ Influencer สื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยเชิงสุขภาพ เช่น การนำเสนออาหารไทย คือ ยาที่อร่อยที่สุดในโลก ผ่านหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและสถานทูตในต่างประเทศ ตลอดจนช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

เป้าหมายรองที่ 2 การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยสุขภาพทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับโลก โดยมี 1 กิจกรรม คือ

กิจกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสีเขียว (Green Wellness Tourism) ตามแนวทาง BCG โดยการส่งเสริมสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกแบบอาคารสถานที่ในรูปแบบอนุรักษ์พลังงาน และบริการขนส่งที่เน้นการประหยัดพลังงาน รวมทั้งพัฒนา Application Platform เพื่อรองรับการเชื่อมต่อข้อมูลบริการของภาครัฐและเอกชน ออกแบบการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการ

เป้าหมายรองที่ 3 การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับและเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย” โดยมี 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์ และการยกระดับมาตรฐานนวดไทย โดยการจัดอบรม ผลิตสื่อความรู้ต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนและนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มวัย ตลอดจนจรรยาบรรณ ประชาสัมพันธ์ผ่านศิลปิน การจัดมหกรรมกัญชาเพื่อการแพทย์ระดับโลกในไทย การสร้างพันธมิตรศูนย์ตรวจสุขภาพทั่วโลก รวมทั้งการจัดทำตำราสำหรับกัญชาเพื่อการแพทย์ และหลักสูตรการนวดไทย ตลอดจนสร้างครุฑนวดไทย

กิจกรรมที่ 2 การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ มาตรการควบคุมเพื่อป้องกันการนำกัญชาไปใช้ในทางที่ผิด รวมทั้งการส่งเสริมกัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และสนับสนุนการรักษาสุขภาพโดยใช้กัญชาทางการแพทย์ โดยจัดให้มีกลไกในฝ่ายระวางการดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา สถานบริการสถานประกอบการ รวมถึงการท่องเที่ยวภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งจัดตั้ง “คณะกรรมการการขับเคลื่อนการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์” และจัดตั้งให้มี Thai Medical Cannabis Agency เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีที่องค์การการแพทย์แผนปัจจุบันและแผนไทย โดยสร้างพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งภาคเอกชน เพื่อร่วมกันจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว โดยเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและกำหนดงบประมาณ

เป้าหมายรองที่ 4 การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออกยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว โดยมี 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสมุนไพรไทยให้มีคุณภาพ ยกระดับสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์โดยจัดตั้งและส่งเสริมกลุ่มแปลงใหญ่สมุนไพร เพื่อการผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐานและได้คุณภาพ GAP หรือ เกษตรอินทรีย์ จำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่ โดยรวมถึงการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมการเกษตรรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ ในการปลูกพืชสมุนไพร

กิจกรรมที่ 2 การสนับสนุนองค์ความรู้ การผลิตสมุนไพรเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป ปัจจัยการผลิต โดยส่งเสริมเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนผลิตและการใช้ประโยชน์สมุนไพรในชีวิตประจำวันในลักษณะอาหารเป็นยา แปรรูปเป็นลูกประคบ ยาหม่อง น้ำมันหอมระเหย เพื่อส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดและพัฒนาสู่การส่งออก

เป้าหมายรองที่ 5 การเตรียมการสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก โดยมี 8 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนากำลังคนในภาคเอกชน ด้านการแพทย์เชิงสุขภาพได้รับคุณวุฒิการศึกษาทางอาชีวศึกษา รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการ Upskilling และ Reskilling โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาด้าน wellness ในเขต EEC เพื่อเป็นศูนย์นำร่องผลิตกำลังคนตามความต้องการของสถานประกอบการเชิงสุขภาพ

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำหลักสูตรปรับปรุงให้มีความทันสมัย ในการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรีด้านการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ทักษะมีประสบการณ์ด้าน wellness สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้วุฒิการศึกษา สามารถต่อยอดความรู้ความสามารถในระดับที่สูงขึ้นในระดับภูมิภาค หรือระดับโลก

กิจกรรมที่ 3 การกำหนดกรอบพนักงานราชการชั่วคราวในตำแหน่งคุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อทดแทนอัตราข้าราชการที่มีจำกัด โดยจัดทำข้อเสนอขอ กำหนดกรอบพนักงานราชการชั่วคราวในตำแหน่งคุณวุฒิวิชาชีพ ไปยังสำนักงาน ก.พ. รวมทั้งพัฒนาโปรแกรมเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและเป็นปัจจุบัน ในลักษณะ single database program

กิจกรรมที่ 4 การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั่วคราวสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ชาวต่างชาติ เพื่อแก้ปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ โดยประสานสภาวิชาชีพในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้บุคลากรทางการแพทย์ชาวต่างชาติ เพื่อการให้บริการในสถานประกอบการที่มีใช้สถานพยาบาล เช่น คลินิกเสริมความงาม

กิจกรรมที่ 5 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนให้มีอาชีพหลัก รวมถึงการสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ระหว่างชุมชน พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ บูรณาการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งจัดกิจกรรมโดยนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กับชุมชน เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมที่ 6 การส่งเสริมการจัดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ (Quadrant) ของ OTOP ตามศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิต ออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มดาวเด่นสู่สากล A มีคุณภาพสูง กลุ่มเอกลักษณ์สร้างคุณค่า B กลุ่มพัฒนาสู่การแข่งขัน C และ กลุ่มปรับตัวการพัฒนา D) เพื่อรับรองมาตรฐานสู่การเป็นผู้ผลิตที่มีศักยภาพสูง โดยจัดทำหลักสูตรการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด และจัดกิจกรรมการประกวดแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อการพัฒนาและการต่อยอดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ (Quadrant) ของ OTOP

กิจกรรมที่ 7 การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ให้เป็นระบบท่องเที่ยวอัจฉริยะในระดับสากล ปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ที่ทันสมัยให้มีความน่าเชื่อถือ ตลอดจนพัฒนา Application และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐ และเอกชนในการเปิดให้เชื่อมต่อแพลตฟอร์ม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

กิจกรรมที่ 8 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชื่อมโยงเส้นทางหลักและจากเส้นทางภูมิภาคไปยังเมืองรอง โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน การทำอากาศยาน และจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างโครงข่ายให้สมบูรณ์ในการสร้างเส้นทางให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

เป้าหมายรองที่ 6 การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกีฬาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยมี 1 กิจกรรม คือ

กิจกรรม การกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดกลไกสนับสนุน โดยการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เป้าหมายรองที่ 7 การยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น โดยมี 1 กิจกรรม คือ

กิจกรรม การบูรณาการยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ของภาครัฐ และภาคเอกชน วิสาหกิจชุมชน ให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ภาพที่ 11 Blueprint for Change: เป้าหมายรองสู่เป้าหมายหลัก โดยบูรณาการหน่วยงานตลอดห่วงโซ่ Value Chain

3.5 สรุปภาพรวมของเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และแนวทางบรรลุเป้าหมาย

จากการศึกษาในเรื่อง “การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์โลก” จะเห็นได้ว่า โอกาสเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย และความโดดเด่นของสมุนไพรไทยรวมถึงการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์ในตลาดโลกมีศักยภาพในการเติบโตเป็นอย่างมาก และสามารถขับเคลื่อนให้เป็นศูนย์กลางระดับโลกได้ ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้กำหนดเป้าหมายหลัก 3 เป้าหมาย คือ (1) ประเทศไทยจะต้องมีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น ขยายตัวร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2566-2570 (2) อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยขึ้นเป็นอันดับ 1 ของโลก ในระยะเวลา 5 ปี ในปี พ.ศ. 2566-2570 และ (3) อัตราจ้างงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีอัตราจ้างงานไม่น้อยกว่า 540,000 คน ในปี พ.ศ. 2570 คณะผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติทำทนายทั้ง 7 มิติ ตาม Value Chain ในการเชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายรองในการขับเคลื่อนไปสู่ข้อเสนอที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลัก ดังภาพที่ 11 : Blueprint for Change: เป้าหมายรองสู่เป้าหมายหลัก โดยบูรณาการหน่วยงานตลอดห่วงโซ่ Value Chain

ส่วนที่ 4 การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

4.1 การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติเป็นอย่างไร มีหน่วยงานใดต้องรับผิดชอบ ใครเป็นเจ้าของหลัก และรองในการขับเคลื่อน

ในส่วนที่ 3 คณะผู้ศึกษาได้กำหนดเป้าหมายหลักรวม 3 เป้าหมาย ได้แก่ (1) ประเทศไทยจะต้องมีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น ขยายตัวร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2566-2570 (2) อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Economy Profile) ของประเทศไทยขึ้นเป็นอันดับ 1 ของโลก ในระยะเวลา 5 ปี ในปี พ.ศ. 2566-2570 และ (3) อัตราการจ้างงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีอัตราการจ้างงานไม่น้อยกว่า 540,000 คน ในปี พ.ศ. 2570 และเป้าหมายรองรวม 7 เป้าหมาย (มิติทำทนาย) ได้แก่ (1) การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากล โดยสร้างการรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding) (2) การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสุขภาพด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับเป็นศูนย์กลางระดับโลก (3) การควบคุมกำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะ “นวดไทย” (4) การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออกยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว (5) การสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก (6) การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ และ (7) การยกระดับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น โดยในมิติการพัฒนาตามเป้าหมายหลัก และเป้าหมายรอง 17 มิติ คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการบรรลุเป้าหมายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 2 กิจกรรมขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย 17 มิติ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานรอง
ในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

กิจกรรมที่กำหนดเป็นแนวทางดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
1. การสร้างผู้ประกอบการให้เป็นมืออาชีพสู่สากลในด้านธุรกิจสุขภาพ (Wellness)	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ ภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน
2. การจัดทำกลยุทธ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกัญชาทางการแพทย์จากต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ภาคเอกชน (หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว) กระทรวงการต่างประเทศ
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสีเขียว (Green Wellness Tourism) ตามแนวทาง BCG	กระทรวงพลังงาน	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
4. การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์ และการยกระดับมาตรฐานขวดไทย	สำนักงาน ป.ป.ส.	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการต่างประเทศ
5. การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ มาตรการควบคุมเพื่อป้องกันการนำกัญชาไปใช้ในทางที่ผิด รวมทั้งการส่งเสริมกัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และสนับสนุนการรักษาสุขภาพโดยใช้กัญชาทางการแพทย์	สำนักงาน ป.ป.ส.	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
6. การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสมุนไพรไทยให้มีคุณภาพ	กรมส่งเสริมการเกษตร	กรมการพัฒนาชุมชน กรมวิชาการเกษตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา
7. การสนับสนุนองค์ความรู้ การผลิตสมุนไพรเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป ปัจจัยการผลิต	กรมส่งเสริมการเกษตร	อุตสาหกรรมจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข
8. การจัดทำแนวทางการพัฒนากำลังคนในภาคเอกชน ด้านการแพทย์เชิงสุขภาพได้รับคุณวุฒิการศึกษาทางอาชีวศึกษา รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการ Reskilling และ Upskilling	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
9. การจัดทำหลักสูตรการศึกษาสายอาชีพ ระดับ ปวช. หรือ ระดับ ปวส. ด้านการแพทย์เชิงสุขภาพที่สามารถเทียบโอนประสบการณ์	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	กระทรวงสาธารณสุข
10. การกำหนดกรอบพนักงานราชการชั่วคราวในตำแหน่งคุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และพัฒนาโปรแกรมเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขข้อมูลในลักษณะ single database program	สำนักงาน ก.พ. กระทรวงสาธารณสุข	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
11. การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั่วคราวสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ชาวต่างชาติ	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	กระทรวงสาธารณสุข
12. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนให้มีอาชีพหลัก รวมถึงการสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ระหว่างชุมชน พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	กรมการพัฒนาชุมชน	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ภาคเอกชน
13. การส่งเสริมการจัดกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ (Quadrant) ของ OTOP ตามศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิต	กรมการพัฒนาชุมชน	กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานประสานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ภาคเอกชน
14. การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกัญชาทางการแพทย์ให้เป็นระบบท่องเที่ยวอัจฉริยะในระดับสากล	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กระทรวงสาธารณสุข สำนักงาน ป.ป.ส. ภาคเอกชน

กิจกรรมที่กำหนดเป็นแนวทางดำเนินการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
15. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในเส้นทางหลักและจากเส้นทางภูมิภาคไปยังเมืองรอง	กรมททางหลวง	การทำอากาศยานระหว่างประเทศ จังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน
16. การกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดกลไกสนับสนุน	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
17. การส่งเสริมสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ได้รับการรับรองกระบวนการคุณภาพมาตรฐานสากล	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กระทรวงสาธารณสุข ภาคเอกชน ท้องถิ่น

4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมาย

1) การบูรณาการทำงานร่วมกัน มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินการตามมิติการพัฒนาต่าง ๆ โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว สินค้าบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2) การสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายและงบประมาณ รวมทั้งการกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบอย่างชัดเจน และจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

3) การบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐานสูง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีทางการสื่อสารและเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า และราคาที่สมเหตุสมผล

4) คุณภาพของบุคลากร ในการบริการนักท่องเที่ยว และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมีจำนวนที่เหมาะสม

5) ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตสินค้าให้มีความหลากหลาย สร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่า

6) ความหลากหลายของการท่องเที่ยวไทย ทำให้นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถรับบริการไปพร้อมกับการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจะพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลกให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีข้อเสนอเชิงนโยบาย 7 ประการที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสากลต่อนักท่องเที่ยวสูงสุด โดยการสร้างและผลักดัน Branding การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย การรับรู้อัตลักษณ์แบบไทยสู่เวทีโลก (National to International Branding) มุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ด้าน Wellness และรายเดิมให้มีความเป็นมืออาชีพระดับสากล มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก การจัดมหกรรมการท่องเที่ยวในการพบปะระหว่างผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการต่างประเทศ (International Wellness Trade Fair) การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) นำเสนอแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบครบวงจร

2. การบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงามด้วยกัญชาทางการแพทย์ เพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางระดับโลก โดยการส่งเสริมสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกแบบอาคารสถานที่ในรูปแบบอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งพัฒนา Application Platform เพื่อรองรับการเชื่อมต่อข้อมูลบริการของภาครัฐและเอกชน

3. การควบคุม กำกับประเด็นที่ยังเป็นความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะการยกระดับ และเพิ่มคุณค่าส่งเสริมภาพลักษณ์ “นวดไทย” โดยการสร้างการรับรู้ในระดับโลก การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผ่านศิลปินที่มีชื่อเสียง ตลอดจนสร้างครูนวดไทยให้เป็นที่รู้จัก และนักท่องเที่ยวสามารถเข้ารับ บริการได้ทั่วโลกซึ่งผู้ประกอบการนวดไทย ต้องมีใบอนุญาต (License) “นวดไทย” เท่านั้น

4. การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการเกษตรเพื่อสุขภาพจากภูมิปัญญาไทย เพื่อส่งเสริมการเป็นสินค้าส่งออก โดยยกระดับห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน ให้มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้น ประเภท ลูกประคบ ยาหม่องสมุนไพร น้ำมันหอมระเหย ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและ ต่างประเทศ

5. การสนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นมืออาชีพในระดับโลก โดยสนับสนุนการผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาด้าน wellness ในเขต EEC เพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตกำลังคนตามความต้องการของสถานประกอบการเชิง สุขภาพ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ด้าน wellness สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้วุฒิ การศึกษา ในระดับที่สูงขึ้นเพิ่มโอกาสในการแข่งขันระดับภูมิภาค หรือระดับโลก

6. การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทาง การแพทย์ ไปสู่วาระแห่งชาติ รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆโดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ มีการ กำหนดกลไกสนับสนุน แบบบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

7. การยกระดับคุณภาพการให้บริการของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้ ได้รับมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น โดยการบูรณาการของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ทั้ง ภาครัฐ และภาคเอกชน วิสาหกิจชุมชน ให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

4.3 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติเป็นอย่างไร มีความเสี่ยงในมิติใด

4.3.1 ความท้าทายการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติ

- 1) ทักษะฝีมือของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบริหารจัดการ บำรุงรักษาระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม
- 3) การรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่องในสินค้า บริการ เพราะจะส่งผลถึงตลาดท่องเที่ยว
- 4) การส่งเสริมอัตลักษณ์การนวดไทยที่เป็นสากลให้แก่ผู้ประกอบการนวดไทย ต้องมีใบอนุญาต (License) “นวดไทย” เท่านั้น ในการสร้างการรับรู้ในระดับโลก
- 5) สามารถพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่บุคลากรเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยว สุขภาพทั้งระบบ และทำให้เข้าถึงอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงบุคลากรเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพทั้งระบบ
- 6) การป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกละเมิดเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทยหรือได้รับความปลอดภัย ขึ้นสูงสุดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว
- 7) การบูรณาการร่วมกันเป็นข้อตกลงระหว่างหน่วยงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และภาคเอกชน รวมทั้งบริษัทที่เกี่ยวข้องในการดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวสุขภาพจากต่างประเทศเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยในทุกปี
- 8) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งในการขับเคลื่อนยกระดับข้อเสนอไปสู่วาระแห่งชาติ (Policy Advocacy) การจัดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.3.2 แนวทางการบริหารความเสี่ยง

- 1) การเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์โลกเพื่อมุ่งใจให้นักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตลอดไป
- 2) ส่งเสริมศักยภาพให้ชุมชนเข้ามาบริหารจัดการระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม โดยมีภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ และประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินการ
- 3) มีหน่วยตรวจสอบกำกับสถานประกอบการ มีหลักเกณฑ์คุณภาพ มาตรฐาน ที่เข้มงวดและจริงจัง
- 4) จัดทำฐานข้อมูล และพัฒนาแพลตฟอร์มระดับประเทศที่ครบวงจรในการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว และสามารถนำไปใช้งาน และแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเป็นปัจจุบัน
- 5) จัดตั้งกลไกในรูปของคณะกรรมการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อเสนอฯ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและจัดทำความตกลงร่วมกันระหว่างกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.4 สรุปการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์โลก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความแตกต่าง มีเอกลักษณ์ จึงจะทำให้ไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ โดยจากแนวทางการพัฒนาตามเป้าหมายหลักและเป้าหมายรองที่คณะผู้ศึกษาได้นำเสนอนั้น ได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนข้อเสนอดังกล่าว โดยมีเป้าหมายหลักที่ต้องบรรลุคือ ในช่วง 5 ปีข้างหน้า ตั้งแต่ พ.ศ. 2566-2570 ไทยจะต้องมีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8 และได้รับการจัดอันดับของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจาก Global Wellness Institute เป็นอันดับหนึ่งของเอเชียและอยู่ในอันดับ 1 ใน 10 ของอันดับโลก รวมทั้งมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำนวน 540,000 คน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักนี้ คณะผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีการดำเนินการในกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เช่น การจัดทำหลักสูตรผู้ประกอบการมีอาชีพด้าน wellness เพื่อยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการรายเดิมและพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อการแข่งขันที่ยั่งยืน การมีกลยุทธ์การตลาดที่เจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายในต่างประเทศ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสมุนไพรไทยให้มีคุณภาพโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกัญชาทางการแพทย์ และโปรแกรมเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในลักษณะ single database program การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภาคเอกชนโดยจัดทำหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรที่สามารถใช้ประสบการณ์จากการทำงานเพื่อเทียบโอนเป็นหน่วยกิตให้สามารถสำเร็จการศึกษาสายอาชีพได้เร็วกว่าหลักสูตรปกติและได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นตามคุณวุฒิที่ได้รับ เป็นต้น

ข้อเสนอเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยนี้ จะสำเร็จได้ต้องมีปัจจัยที่ช่วยสนับสนุน คือ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินการตามมิติการพัฒนาต่างๆ การสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องทั้งด้านนโยบายและงบประมาณ เพื่อให้การบริการสุขภาพของไทยได้มาตรฐานจากบุคลากรที่มีทักษะฝีมือ มีใจรักบริการ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าในราคาที่สมเหตุสมผล

ส่วนที่ 5 สรุปในภาพรวม

5.1 สรุปในภาพรวมจากส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 4

การท่องเที่ยวเป็นกลไกขับเคลื่อนฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยได้รับผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจที่ชะงักหรือชะงักหายไป เพราะนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ตามปกติ ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าว พฤติกรรมของประชาชนในโลกเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ทั้งการหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น การใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) จากวิกฤตก็เกิดเป็นโอกาสที่ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่างๆ ในชีวิตประจำวัน รวมถึงโอกาสในการปรับตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยปัจจัยที่มีความพร้อมด้านต่างๆ ของไทย และความโดดเด่นอันเป็นอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสินค้าและบริการ รวมถึงพืชสมุนไพรไทย และการรักษาพยาบาลที่ได้มาตรฐานที่ขึ้นชื่ออย่าง “นวดไทย” อันเป็นการเพิ่มมูลค่าและขีดความสามารถในการแข่งขัน คณะผู้ศึกษาได้เล็งเห็นสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงมุ่งให้ความสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยให้กลับมาฟื้นคืนได้โดยเร็วเพื่อชิงความได้เปรียบทางการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก จึงได้ทำการศึกษาในเรื่อง “การพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ของโลก” โดยได้นำเป้าหมายหลักและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ มาขยายผลเป้าหมายหลัก และกำหนดเป้าหมายรองเพื่อตอบประเด็นท้าทายทั้ง 7 ประเด็น และเน้นการพัฒนาตาม Value Chain ของหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนข้อเสนอบรรลุเป้าหมาย ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 สรุปภาพรวมการพัฒนาประเทศไทยสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ

5.2 บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดทำรายงานฉบับนี้

5.2.1 ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม

คณะผู้ศึกษามาจากหลายหน่วยงาน มีองค์ความรู้ ทักษะ และหน้าที่การทำงาน รวมถึงประสบการณ์ที่แตกต่างกันในการทำงานกลุ่มจำเป็นที่จะต้องใช้ทักษะในการสื่อสารเชื่อมโยงความคิดเห็นให้เป็นทิศทางเดียวกัน ตลอดจนเคารพความคิดและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินการตามหัวข้อร่วมกัน ทั้งนี้ สมาชิกในกลุ่มทุกท่านได้มีความพยายามและความตั้งใจในการร่วมศึกษาประเด็นที่ไม่ใช่หัวข้อที่ตนเองถนัด แต่ก็ได้พยายามนำความคิดเห็นของตนเองมาประยุกต์และช่วยกันกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

5.2.2 การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ

กลุ่มGP	รายงาน IS	เชื่อมโยงกับ GP
1. นายวิสุทธิ์ ฉัตรานฉัตร สำนักงานนายกรัฐมนตรี	การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับติดตามคดีปกครองที่นายกรัฐมนตรีถูกฟ้องดำเนินคดี	เสนอคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้อำนาจในฝ่ายบริหารได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบข้อเสนอ การยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สุขภาวะ และกัญชาทางการแพทย์ ไปสู่สาระแห่งชาติ
2. นางสาวอิสรรัตน์ สุรวิชัย สำนักงาน ก.พ.	การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการฐานข้อมูลกำลังคนภาครัฐเพื่อการเป็น One Data Center	การจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรด้านกรแพทย์และสาธารณสุขที่เชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลของรัฐกับภาคเอกชน แสดงถึงความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และสถานที่ปฏิบัติงานของบุคลากรดังกล่าว โดยจัดทำข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแพลตฟอร์มการค้าหน้าข้อมูลของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย
3. นางสาวมิ่งขวัญ บุญโกศัย สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอารยสถาปัตย์ของประเทศไทย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนทั้งมวลโดยเน้นกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการ	การส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีอารยสถาปัตย์รองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ทุกเพศสภาพร่างกาย เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการได้อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสัดส่วนผู้สูงอายุและผู้พิการเพิ่มมากขึ้น และมีกำลังซื้อสูง ทวีคูณกว่าคนปกติ และเดินทางไปกับครอบครัวและครอบครัว และเลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีอารยสถาปัตย์ที่ดี เพื่อช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาใช้บริการเชิงสุขภาพและการพักผ่อนในระยะยาว
4. นางอุบล มากอง กรมส่งเสริมการเกษตร	การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตร	พัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตสมุนไพร ให้เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) สามารถจัดทำแผนธุรกิจเกษตร ผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
5. นายไพจิตร แสงทอง กรมทางหลวง	การวางแผนการพัฒนาทางเลี่ยงเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณเขตเมืองในภูมิภาค	การพัฒนาปรับปรุงทางหลวงหมายเลขที่ จาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องจราจร ผ่าน 4 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร ระนอง ภูเก็ต และพังงา เชื่อมโครงข่ายเส้นทาง ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวพักระหว่างทาง Rest Area สู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
6. นายวรชาติ พวงเงิน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการด้านพลังงานในส่วนภูมิภาค	การส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายด้านพลังงานในระดับชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เป็นผู้รับบริการจากสำนักงานพลังงานจังหวัด
7. นายเกียรติปราโมทย์ ฉายศรี กรมพัฒนาชุมชน	การพัฒนาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน	ขับเคลื่อนภารกิจกรมพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนท่องเที่ยวในเชิงภาคปฏิบัติในพื้นที่ การเตรียมความพร้อมด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
8. นายทิพเมษฐ์ สังขวรรณะ ปปส.	การพัฒนาแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติดเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์	ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด หมวด 7 มาตรการควบคุมพิเศษ เพื่อเสนอ กก.ป.ส. ทบทวนหลักเกณฑ์การใช้กัญชาทางการแพทย์และการควบคุมการใช้กัญชาในทางผิด เพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้านการแพทย์ และการท่องเที่ยว
9. นายชาญชัย แสนจันทร์ กรมอาชีวศึกษา	การยกระดับความร่วมมือไทย-จีนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขายานยนต์ไฟฟ้า	การจัดการเตรียมกำลังคนให้มีความรู้ทักษะตามความต้องการแรงงานร่วมกับสถานประกอบการด้าน wellness ในประเทศไทย พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักลงทุนด้านยานยนต์ไฟฟ้าจากประเทศจีนได้มาท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมด้าน wellness ในประเทศไทย
10. นางจุฬารัตน์ มณีเสถียรรัตน กรมโรงงานอุตสาหกรรม	การเพิ่มประสิทธิภาพการอนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงานโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence : AI	การส่งเสริมและสนับสนุนโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อสุขภาพ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industrial : GI)

ภาพที่ 13 การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ (GP)

ไฟล์ภาพและตาราง

บรรณานุกรม

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566 – 2570.**
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และttb analytics. **คาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยฟื้นเร็วโตเฉียด 2.5 หมื่นล้านบาทในปี 2566.**
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพสำหรับชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย. [สืบค้น ออนไลน์]. แหล่งที่มา: file:///C:/Users/ismed007/Downloads/69117-Article%20Text-200483-1-10-20170411.pdf
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. **รายงานประจำปี 2562, (2562) ผลงานตามนโยบายสำคัญ** กัญชาทางการแพทย์แผนไทย 2562
- กลุ่มงานคณะกรรมการการสาธารณสุข สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร **รายงานผลการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “การศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกเกี่ยวกับการใช้กัญชาอย่างเป็นระบบ” :**
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, (2566) **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570)**
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2566). **BCG Model.**<https://www.bcg.in.th/>
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2566). **CarbonFootprint.**<http://thaicarbonlabel.tgo.or.th>
- คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2562). **คู่มือการจัดการความรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในแนวทางที่หลากหลาย.**
- มานพ คณะโต,และ พูนรัตน์ สีสติกุล (2563). **รายงานการศึกษาผลกระทบจากกฎหมายกัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ : บริษัท จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
- กลุ่มงานคณะกรรมการการสาธารณสุข สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร **รายงานผลการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “การศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกเกี่ยวกับการใช้กัญชาอย่างเป็นระบบ” :** [สืบ ค้นออนไลน์]. **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism).** แรจจุใจหลัก 3 ประการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- รายงานการศึกษาผลกระทบจากกฎหมายกัญชาทางการแพทย์ ในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ : บริษัท จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, (2566) **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570)**
- THAILAND.AMAZING LAND, (Post 14 สค.2565) 7 Greens Concept แนวคิด 7 ประการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. 2565
- (<https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/medical-tourism-2566>)
- Global Wellness Institute (2023), The Global Wellness Economy : UnitedStates
- Global Wellness Institute (2023), The Global Wellness Economy : Indonesia

Global Wellness Institute (2022), The Global Wellness Economy : Thailand
Global Wellness Institute (2022), The Global Wellness Economy : Country Rankings
<https://www.thailandmedicalhub.net/policy> การพัฒนาด้านการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์
(Medical Hub)
<https://www.bangkokbanksme.com/en/7sme1-hot-trend-wellness-tourism>
<https://www.springnews.co.th/news/825624> กัญชาถูกกฎหมาย 69 ประเทศ ปลดล็อกเพื่อ
การแพทย์-เสรีกัญชาสำหรับสันตินาการ
<https://plusprinting.bookplus.co.th/marijuana/>ประเทศที่กัญชาได้รับการรับรองให้ถูกกฎหมาย
file:///C:/Users/HP-PC/Downloads/journalcra,+%7B\$userGroup%7D,+08-Narisa2019-
2col%20(3).pdf.
<https://www.bangkokbiznews.com/health/public-health/1039495>
<https://www.hfocus.org/content/2022/11/26455>

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

- 9701 นายวิสุทธ์ ฉัตรานุฉัตร
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- 9710 นางสาวกษิรรัตน์ สุรวิชัย
ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน
- 9719 นางสาวมิ่งขวัญ บุญโภคัย
ห้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 9728 นางอุบล มากอง
ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาษาเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร
- 9737 นายไพจิตร แสงทอง
ผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงที่ 16 กรมทางหลวง
- 9746 นายวรชาติ พวงเงิน
พลังงานจังหวัดสุโขทัย สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน
- 9755 นายเกียรติปราโมทย์ ฉายศรี
ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมการพัฒนาชุมชน
- 9764 นายทิพเมษฐ์ สังขวรรณะ
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 9773 นายชาญชัย แสนจันทร์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 9782 นางจุฬารัตน์ มณีเสถียรรัตนา
เลขานุการกรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม